

درێژی سهروتا

ئاسه واری درێژی دهسه لاتی وێرانکه ری کۆماری ئیسلامی ئێران له ولاتی ئیمه دا. پهراویز خستنی بزوتنه وه گه لی رادیکال و پێشکه و تنخوازانه له کوردستان که له پاستیدا پاش «راپه پینی ٥٧» پێیان نابوو قونایکی نوێ و سه ره خۆ، هه ولی تابه تی بۆ درا. زالبوونی گوتاری چه بی ئێرانی که به شیکه به رچاو له هیزه که ی له ژێر کاریگری وه ژمۆنی ئیسلامی سیاسی دژه ئامریکاییدا بوون، ئه وه له ی بۆ دهسه لاتی ناوه ند ره خساند که به درێژی ئه م چواره هه یه، مێکانیزمیک پێکهاتنه ریت که تیندا پسته وخز یان ناراسته وخز؛ به شیهوی به رنامه بۆ درێژراو، هه ول بۆ له باربردن و دواکه وتوو ویتا کردنی خه باتی دیموکراتیک و یه کسانه خوازانیه سه ره خۆ له کوردستان بدری.

ئهمه له لایه ک قوول بوونه وه به ربا لویبوونه وه ی ئاستی پیلان و چه نابه ته کانی پێمی کۆماری ئیسلامی دهرده خات و له لایه کی دیکه وه نیشانده ری به پیکهاته بوون و سیتیمیکه به هیزی داگیرکارانه یه که به ربه رچه نه وه ی پیلانه کانی ئه سته مه.

کۆماری ئیسلامی پێمیکی توتالیتری نه گۆره.

هه رچه ره ئالوگریک به قازانجی گه لانی ئه و جوغرافیا یه و به تابه ت گه لی کورد، ته نیا به تیکه له پێچان و دارماندی پیکهاته ی گشتی دهسه لاتی «کۆماری ئیسلامی ئێران» دیته دی. ئه مه ش به تیکۆشانی یه کگرتوانه و به پیکهاته بوونی خه باتی جه ماوه ری و هه نکاوی هاوبه شی جه ماوه ری خه لک و گشت هیزو لایه ن و بۆ چوونیک ئازادخواز، مسۆگر ده بیته.

ئێستا بزوتنه وه ی پزگاریخوازانیه خه لکی کورد، به رفراوانترو پێشکه وتوانه تر له پێشو له ئارادایه. کوردستان به رده وام سه نگه ریکی جن متمانیه ئازادخوازانه.

حوکمی سیداره ی هیدره قوریانی بۆ به شی جیه جیکرانی حوکمه کان به ری کرا

دۆسیه ی به ندرکرای سیاسی کورد هیدره قوریانی به ری کراوه بۆ به شی جیه جیکرانی حوکمه کانی دادسه رای سنه به مه به سستی جیه جیکرانی حوکمی سیداره ی ناوبراو و ئه گه ری زۆره له رۆژانی داها تودا ئه و حوکمه جیه جی بکری.

ته نیا به لگه ی سه له ماندن بۆ تۆمه تی کوشتن که درا وه ته پال هیدره قوریانی، دانپیدانانی ناوبراو له ژێر ئه شکه نه جی نامرۆقانه له ده سته سه رگه ی ئیتلاعاتی سنه دایه.

پۆژی پینچه سه مه ١٦ ی گه لاویژی ١٣٩٩، حوکمی سیداره ی هیدره قوریانی، به ندرکرای سیاسی خه لکی کامێران له لایه ن لقی ٢٧ دیوانی به رزی ولاتی ئێران وه په سه ند کراوه و پارێزه ره کانی ئه و حوکمه یان به بنه ماله ی راگه یاندوه. هیدره قوریانی

مانگی پێهه ندانی سالی رابردوو له لایه ن لقی یه که می دادگای شوپشی سنه به سه رۆکایه تی دادهر «سه عیدی» به تۆمه تی «به ی» و «هاوکاری» و ئه ندانه تی له یه کیک له حیزبه کوردستانیه کانی دژبه ری رژیم ئێران «حوکمی سیداره ی به سه ردا سه پاوه» و ئه و حوکمه ریکه وتی ٨ ی پێهه ندانی ١٣٩٨ له ناو به ندیخانه ی سنه به فه رمی پێی راگه یه ندراره.

هیدره قوریانی مانگی ره زبه ری سالی ١٣٩٥ له گه ل ژن براکه ی به ناوی «مه محمود سادقی» که هه ردوویان خه لکی گوندی «بزوه ش» سه ر به شاری کامێران بوون، له لایه ن هیزه کانی ئیداره ی ئیتلاعات ده سته سه ر و له وکاته وه له به ندیخانه ی ناوه ندی شاری سنه ده سته سه رن.

ئه و دوو هاوولاتییه کورده له ریکه وتی ١٤ ی ره زبه ری ١٣٩٨ له دۆسیه یه کی

دیکه دا و له لایه ن لقی ای دادگای تاوانه کانی پارێزگای سنه به تۆمه تی «هاوکاری کردن و کارناسانی بۆ کوشتنی چه ند ئه ندامی سپای پاسداران له کامێران» دادگای کرابوون. به پێی ئه و حوکمه هیدره قوریانی حوکمی ١١٨ سال و ٦ مانگ به ندرکان و لیدانی ٢٠٠ قامچی و مه محمود سادقی حوکمی ٤٠ سال و ٦ مانگ به ندرکان و لیدانی ٢٠٠ قامچیان به سه ردا سه پاوو.

پێمی ئێران سه سال پێش له یه کیک له کانه له کانی خۆی به ناوی (پرسی تی وی) که کانه لیک ئینگلیزی زمانه، فیلمیکه له دانپیدانانی هیدره قوریانی، به ندرکرای سیاسی کورد بلاو کرده وه به وه تی نزیکانی ناوبراو، هیدره قوریانی له ژێر ئه شکه نه جی نامرۆقانه، ناچار به و دانپیدانانه بووه و ناچار کراوه کوشتنی چه ند ئه ندامی سپای پاسداران وه ئه ستۆی خۆی بگریته.

پارێزه ریکی کورد له سه قز دووباره ده سه به سه ر کرایه وه

پۆژی یه کسه مه مه ١٩ ی گه لاویژ، عه لی ساکنی، پارێزه ری دادگوسته ری له شاری سه قز، دووباره ده سه به سه ر کرا و بۆ زیندانی ئه و شاره راگۆژرا.

پۆژی یه کسه مه مه ٨ ی پووشپه ی، «عه لی ساکنی»، پارێزه ری دیاریکرای «هوشمه ند عه لپوور»، زیندانیی سیاسی مه محوم به ئیعدام له زیندانی سنه، له سه قز له لایه ن ئیداره ی ئیتلاعات وه ده سه به سه ر کرا.

ئه و پارێزه ری دادگوسته ریه پۆژی چوارشه مه مه ١١ ی پووشپه ی، پاش ته وابوونی قونای لیپرسینه وه که له گرتنگه ی ئیتلاعاتی شاری سنه بۆ زیندانی سه قز راگۆژرا و پۆژی دووشه مه مه ١٦ ی

ده سه به سه ر کرانی سه لوی خه لکی داله و له لایه ن هیزه کانی ئیتلاعاتی سپای پاسداران

هیزه کانی ئیتلاعاتی سپای پاسدارانی کرماشان سه لوی خه لکی یه کیک له گونده کانی شاری داله ویان ده سته سه ر و بۆ شوینیک ناداریان گواسته وه.

شه وی چوارشه مه مه ١٥ ی گه لاویژی ١٣٩٩ ی هه تابی، هیزه کانی ئیتلاعاتی سپای کرماشان به ٧ ئۆتۆمبیل هه لیانکو تا وه ته سه ر گوندی «داراب» سه ره شاری پێژاو، ناوه ندی قه زای داله و و لانیکه م سه ل لاریان ده سته سه ر کردوه.

ناسنامه ی ئه و سه لوه کورده ی «ناره ش دارابی» ته مه ن ١٨ سال، «ئه قشبین سه یدمورادی» ته مه ن ٢٠ سال و «یه حیا سه یدمورادی» ته مه ن ١٩ سال راگه یاندوه.

به وه تی سه رچاوه یه کی ئاگادار، هه ولیان داوه که ترس و دله راوکن له ناو خه لکی گوندی داراب دروست بکن و ئه و سه لوه یان ده سته سه ر و سه رانیان دا پۆشیوه و دواتر به ره و شوینیک ناداریان بردوون.

هه تا ئێستا، هۆکاری ده سته سه ر کرانی ئه و سه لوه کورده پوون نه بووه ته وه.

حوکمی سیداره ی هاوولاتییه کی کورد له سنه جیه جی کرا

حوکمی سیداره ی هاوولاتییه کی کورد له به ندیخانه ی ناوه ندی شاری سنه که به تۆمه تی کوشتنی ئه نقه ست ئه و حوکمه ی به سه ردا سه پاوو، جیه جی کرا.

سه ره له به یانی پۆژی دووشه مه مه ٢٠ ی گه لاویژ، حوکمی سیداره ی هاوولاتییه کی خه لکی سنه به ناوی «که یوان ره زاقولی» له به ندیخانه ی ناوه ندی ئه و شاره به رپۆه چوو.

که یوان ره زاقولی ته مه ن ٤٣ سال له ٢٥ ی رپبه ندان، به تۆمه تی کوشتنی هاوولاتییه کی خۆی ده سه به سه ر و له لایه ن ده زگای

دادوه ری ئێران وه حوکمی سیداره ی به سه ردا سه پیندراره. هه تا کاتی ئاماده کردنی ئه م هه واله میدیاکانی ئێران هیچ زانیاریه کیان له سه ر به رپۆچوونی ئه م حوکمه بلاو نه کردوه ته وه.

ده سته سه ر کرانی ٥٢ هاوولاتی کورد له ماوه ی مانگی رابردوو ی زاینی (٢٠٢٠)

له ماوه ی مانگی مه ده نی، مه زه به ی و رابردوو ی زاینی، لانیکه م په یوه ندی له گه ل حیزبه ٥٣ هاوولاتی کورد به تۆمه تی چالاکی سیاسی دژبه ری ئێران و هاوکاری له گه ل حیزبه کوردستانیه کانی مه ده نی ٤٧ که سه به تۆمه تی چالاکی سیاسی و مه زه به ی ده سته سه ر کراون.

په یوه ندی له گه ل حیزبه کوردستانیه کانی مه ده نی ٢ که سه به تۆمه تی چالاکی مه زه به ی هاوولاتی کورد به تۆمه تی چالاکی سیاسی،

کۆله ریکی میرمندا ل له سنوره کانی مه ریوان به ته قه ی هیزه چه کداره کانی رژی ئێران بریندار کرا

به ناوه ندی دهرمانیه کانی مه ریوان. هیزه چه کداره کانی ئێران له سنوره کانی مه ریوان ته قه یان له کۆله ریکی میرمندا ل کردوه و به سه ختی برینداریان کردوه.

ئێواره ی پۆژی دووشه مه مه ٢٠ ی گه لاویژی ١٣٩٩، هیزه چه کداره کانی ئێران له سنوره «مه پانه ی مه ریوان» ته قه یان له کۆله ریکی ته مه ن ١٧ سال به ناوی «نارمین ئه حمه دی» کردوه و سینگه ی سه ختی بریندار بووه.

به وه تی سه رچاوه یه کی ئاگادار، هیزه کانی ئێران دوا ی ئه وه ی ئه و کۆله ره یان بریندار کردوه و تووشی خۆبیه ربوونی زۆر بووه، له و شوینه به جییان هیش تووه که دواتر خه لکی ناوچه که بینویانه ته وه و گه یاندوو یانه تر بریندار بوون.

چاره نووسی هاوولاتییه کی کورد پاش ده سه به سه ر کرانی له لایه ن هیزه ئه منیه تیه کانه وه، ناروونه.

چاره نووسی هاوولاتییه کی کورد به ناوی «خدر عزیزی» خه لکی گوندی «بێورانی خواریه» ی به خشی ناوه ندی شاری سه رده شت، پاش ده سه به سه ر کرانی له لایه ن هیزه ئه منیه تیه کانه وه، ناروونه.

ئه و هاوولاتییه کورده، پۆژی چوارشه مه مه ٨ ی گه لاویژ، به بی به لگه ی قه زایی، له لایه ن هیزه ئه منیه تیه کانه وه ده سه به سه ر کرا و هه تا ئێستا به دواچوونی بنه ماله ی ئه و هاوولاتییه کورده، بۆ ئاگاداریبوون له چاره نووس و هوکاری ده سه به سه ر کرانی بیئا کام ماوه ته وه.

هیزه ئه منیه تیه کان پاش ده سه به سه ر کردنی ئه و هاوولاتییه کورده، ناوبراو یان بۆ شوینیک نادیار

پاگواستوه.

خدر عزیزی له ماوه ی ده سه به سه ر کرانیدا، له «په یوه ندی ته له فوونی و چاوپیکه وتن له گه ل بنه ماله که ی و ده سپرا گه یشتن به پارێزه ر» بیه ری بووه.

ئه و هاوولاتییه کورده، خیزاندار و خاوه نی دوو مندا له.

كۆلبهري ؛ شهري بۆمان و نهمان

سهيران مسته فازه

رۆحانی ههلسووکهوت لهگهڵ کۆلبهري توند بوتهوه. ئهو پلانه نهتهنيا کيشه کۆلبهري کانی چارهسەر نهکرد بهلکو له سهردهمی سهروک کۆماریی ئهوا کوشتنی کۆلبهري زياتر بووه. به پيی ئهو پلانه له چوار پاريزگای کرمانشان، کوردستان، ورمی و سيستان و بهلوچستان ناوچهی ئازادی بازگانی دهکاتهوه. له پلانی ریکخستن کۆلبهري ئالوگوپ له بازارچه قهدهغه کرا و وشه کۆلبهري لايرا و به جيگهی وشه پيلهوههر دانرا. له سهرهتادا کۆمهليک له خهلك پلانی پيلهوهريان به مرگينيهک بۆ کۆتای هاتن به کۆلبهري دهزانی، بهلام ئهم پلانه دای تپهپ بوونی دوو سال له بهرپهوهچوون، ئهو جۆرهی که دهباو خۆی نیشان بدات، نهیتوانی وا دهريچئ . بۆ ئهوهی دهولت پيلهوههر به رهسمی بناسیت و ريگهريان پي بدات لهو سنوورانه هات و چۆ بکهن چهندين مهرجی بۆ دانان که يهکيک لهو مهرجانه، بوون به بهسيجی بوو. سياسهتی داخستنی سنوورهکانی ئيران و ههریمی کوردستان و زيادبوونی نرخی کهلوو پهلی هاوردهی به دهست کۆلبهريان له بازارچهکانی سهرو سنوور له مانگهکانی رابردوودا بۆته هۆی مانگرتنی دريژ ماوهی کۆلبهريان و کاسبکارانی خوجيی له بانو ههروهها له چهند شاری ديکه. سياسهتی دهولت کاريهگری له سهريان و دۆخی ئابووری ٧٥ ههزار کۆلبهريانا. پيشتر پاراستنی سنوورهکان به ئهستۆی هيژی ئينترامی

بوو، بهلام به پيی ئهو پلانه پاراستنی سنوورهکان سپيڤدرا به سپای پاسداران که به بي بهزهیی و زۆر دپنده تهقه لهو کهسانه دهکهن که تهها بۆ نانی رۆژانه ناچارن روو له کۆلبهريی بکهن. زۆرتري خهلكی ناوچه سنووریهکان به هۆی نهبوونی کاری باش روویان کردۆته کۆلبهريی تا بتوانن بژیوی ژيانیان دابين بکهن. لهو ريگه سهختهدا نه تهنيا پاسدارهکان بهلکو کويستان و سهراماش مهترسی ديکهن بۆ کۆلبهريهکان. زۆربوونی ريژهی بيکاری له کوردستان بۆته هۆی ئهوهی که رۆژ لهگهڵ رۆژ ژماره کۆلبهريان زياد بکات. له سهرهتای سالی ١٣٩٩ی ههتای تا ئیستا ٨٥ کۆلبهري و کاسبکار به تهقه راستهوخوی ئيران و تورکیه کۆزراو و بريندارن. له سالی ١٣٩٥ تا ئیستا ٨٥٢ کۆلبهري بريندارو کۆزراون. به پيی ئامارهکان لانيکهم رۆژانه کۆلبهريک دهکۆزريت و ههروهها به پيی ئاماری ناپهسمی ٥٠٠ ههزار ژن و مندال و پياو خهريکی پيشه کۆلبهريين، رژيم به بيانووی کۆلبهريان گهناجانی کورد دهکۆزيت. ئهوه له حالیکدايه که سپای

به شیک له شیعری «نهتناسیوم» هۆنراوهی: سولهیمان قاسمیانی(کاکه)

نهتناسیوم
به رههم دزی پیت و فهربهر
ههلتکرده رهشهبای ولات پرووکیین
وات نهزانی
من داره بی دهم رووباری وشک و تینووم
که به شنش بسکی شۆری شان نهکری
بهلام خۆ من داره بی نیم!

من داره بی چپای سهخت و گهردنهکشم
راهاتووی وهیشوومهی سهرو
سهراما سههۆلو
گژهبای تهبیعهتم

له بارهگای نهگريجی سووری ناوتی منا
تۆفانی ههناهی ساردوسۆلت

کرت لههوس
دهستی بگاته بهرپيشی
که زهنگی مهريکی ليدددری!

نهتناسیوم
داگيرکری مان و حالم
وادزانی ژيله مۆيکی ساکارم
ناوی ههموو بهکرهگانی نهم دنيايت
بهسهري جهستی منا باراند

بهلام خۆ من ژيله مۆ نیم
من شۆرشای رقی و قینی چینی چوساوهی ولاتم
من ههتاوم
منم بونیادنهری ناوم!

چهندين ساله بهرۆکی ناوات گرتووم
له ههر کارێ توانيبيتیت
ههر بهلاي زانبيتیت
بۆ تيشکانم بی وچان
دریغیت لی نهکردووم

بهلام من ههر زهقی و زیندووم
به رهه ههتاوی سهربهستی
رۆژ لهدوای رۆژ
گهشه دارتر
بهتینتر چووم...

ئيران ولاتی سپداریه، له ههوهلین رۆژانی هاتنه سهري کاری خۆی دهستی دایه سپداره کردنی لاوان و به ههزاران لاری له سپداره، بهلام ئهوهی جيگهی تیرامانه ئهوهیه که بۆ چی ئۆپوزیسیون له بهرامبهري رژیمی داگيرکری کۆماری ئیسلامی بیدهنگن و بۆ چی حیزیهکان ههلوپستی یهکگرتوو نادن له بهرامبهري ئهم ههموو پيشيلکردنی مافی مرۆفانهدا، ئایا ناکریت حیزیهکان دهست له دهستی یهک و پشت به پشتی یهک له بهرامبهري ئهم ههلوپسته رژیمی دپندهی کۆماری ئیسلامی بوهستن و بریاری هاوبهش بدن ؟ یان کورسیهکان لیژهدا ناهیلن و ئهویش وهکو زۆریه شتهکانیتر دهکهن به قوربانی ژیانی خۆش و کورسی و ... ئهگەر چی کوشتن و سپداره دپندهییه و ئهوه هیج جيگهی قسه کردن نییه و به بروای من دهبی ههموو حیزیهکان و به تاییهتی مافی مرۆف به ههموو ناتهباییهکانیان و ههموو کیشهکانیانوه دهبی بریاری هاوبهش بدن. به گرتنی گیانی مرۆفیک، ئهویش مرۆفیکی بهندکراو که هیج دهسهلاتیکی نییه، گهورهترین شیوهی دپندهییه و مافی مرۆف تهنا تهنا بۆ دپندهترین مرۆف دژی سپداریه، بهلام ئهوهی جيگای سهرنجه رژیمی ئيران که دهزانیت له ههموو لایهکهوه گهمارۆ دراوه دهزانی فشاریکی زۆر چ له ناوهوه و چ له دهروهه له سهره و ئیرانی گهمارۆ دراو دهپهویت به سهروکتی نهیارانی خۆی له ناوهوه ئارامیهک بۆ خۆی بهدی بیتن، تا زۆر به سانایی ئاسایشی ناوهوه دابین بکات و بتوانی

ولاتی سپداره، ئۆپوزیسیون، بیدهنگی شەقام له بهرامبهري ولاتی سپداره.

دواپۆت

هاوولاتی کورد له بنهدينخانهکانی کرمانشان، که رهج، سهنه، نهغهده، ورمی و پهشت جيپهچئ کرا . ئهمه تهنيا نمونهیهکه که له شارهکانی ئيران روويداوه و ههموو شارهکان لهو باروودۆخه دا هاوبهشن و له زۆریه ئهوه له سپداره دانانه ته تنیا به خودی زیندانی نهوتراوه تا ئهوکاتهی براوه بۆ ژیر پتهی سپداره بهلکو بنهالهشی دوو یا سه رۆژ دای له سپداره دانایان ئاگادار کراونهتهوه و رژیمی ئيران تهنا تهنا ئهوه مافهشی به زیندانی رهوا نابینئ که له دوا ههناسهکانی ژيانیدا چاوی به بنهالهکهی خۆی بکهویت ، دهبی لیژهدا ئامازه بهوه بکهم که دای سپداره تهنا تهنا پوولی تهنا تهنا دارهکش له بنهالهکان دهستیئن. ئهم ههموو ئیعدامانه له حالیکدايه که بیدهنگیهکی خهست ههموو جیهانی گرتۆتهوه و ئيران له ناو ئهوه بیدهنگیهدا بووه به قاقریستانی سپداره و رۆژ نیه چهندين کس له ئيران له سپداره نهدریت، بهلام ئهوهی جيگای پرسیاره بۆ چی ئهم ههموو بیدهنگیه ته تنیا دهروهه بهلکو ئۆپوزیسیونی دژ به رژیمی ئیرانی بیدهنگن له بهرامبهري ئهم ههموو دپندهییه.

بی دهنگی حیزیهکان له بهرامبهري سپدارهانی خهلكی ئيران و نهتوانیانیان له سهري هاو دهنگی و یهکریزی ناو خویان بۆته هۆی ئهوهی که رژیمی داگيرکری کوردستان ، زۆر به سانایی لاوان له سپداره بدات و ههر رۆژه دلی دایکیک بسووتین. سياسهتی رژیمی کۆماری ئیسلامی ئيران له ماوهی سالی رابردوودا زیاتر له سهردان که سی له سپداره داوه ، کوشتن له ئيران بۆته هۆی بیدهنگی شەقامی ئيران و ههموو جیهان، بۆ نمونه، تهنیا له زیندانی وهکیل ئاواي مهشهده سهردان که س به تاوانی ماده سپکهرهکان له سپداره دراون. به پشتیبهستن به ئاماری تۆمارکراو ، له سهرهتای مانگی پووشپهري تا ئیستا ، حوکمی سپداره لانیکهم ١٣

گرانی خانووبه ره و زۆر بوونی پهراویزنشینی له شاری بۆکان

کاون موکری

زۆرینه ی لاوانی کریکار و کارمه ندی بئ خانوو و مهسکه نی له گه یشتن به ئاوانی کرینی مال دور خسته وه ژماره ی ئه و که سانه ی که روویان له مال به کرئ گرتن کرد بهرز بۆتوه . بهرز بوونه وه ی ژماره ی کرئ نشینانی شاریش بۆخوی گران بوونی نخی کرئ مالی لئ که و ته وه که ئه و بابه ته بوو به هوی گۆشاری ئابووری زیاتر بۆ سه ر کریکاران و هه ژاران و دور خسته وه ی ئه وان له ناوه ندی شار بۆ قه راغ بۆکان . به پئی قسه ی کارناسانی بواری مهسکه ن و خه لکی گۆنده کانی ئینگچه و که ریژه ی مه محمودئاوا و ناچیت و هه سار به بۆنه ی نزیکی ئه و چوار گۆنده له شاری بۆکان ژماره ی ساز کردنی خانووبه ره له و گۆنده له چا و سالانی رابردو و بهرز بوونه وه ییکی زۆری به خوی دیت به شۆبه ییک که له کاتی کرۆنادا به هوی که م بوونه وه ی چاوه دێری شهارداری بۆکان، شهوانه له قه راغ ئه و گۆنده به بئ چاوه دێری ئه ندازیاری خانووه گه لی چکۆله بۆ فرۆشتن به خه لکی هه ژار ساز ده کرا . ئه و بابه ته بوو به هوی زۆر بوونی حاشییه نشینی له شاری بۆکان و دور بوونه وه ی هه ژاران له ناوه ندی شاری بۆکان . سه ختتر بوون و زۆرتتر بوونی ئاوسانی خانووبه ره له شاری بۆکان له چا و شارانی نزیکی خۆی (جگه له خراپ بوونی باروودۆخی ئابووری و لات) دوو هۆکاری هه یه :

۱- بهرزبوونه ی زۆری دانیشتوانی شاری بۆکان له سالانی رابردو و به هوی شۆپنگه ی گرینگی ئابووری ئه و شاره له نیو شهاردانی ناچه دا به پئی ئاماری بنکه ی ئاماری ئێران ژماره ی دانیشتوانی شارستانی بۆکان له سالی ۱۳۹۵ هه تاویه وه هاتا ئیستا نزیکی به ۴۰ هه زار که س زیاد ی کردوه که ئه وه یه کیک له گه و ره ترین هۆکاره کانی بهرز بوونه وه ی زۆرتتری نخی خانووبه ره له و شاره دایه . زیاد بوونی ژماره ی دانیشتوانی شاری بۆکان

به داخه وه ئه و بابه تانه ی که باس کرا بۆته هوی زۆر بوونی هه رچی زیاتری جیاوازی نیوان هه ژار و ده وه له مه ند وه ره وه ها نیشان کردنی گه ره که کان به گه ره کی ده وه له مه ندوه هه ژار و دور بوونه ی زۆرتتری کریکاران و هه ژاران له گه ره کی نیشان کراوی ده وه له مه ندان . هه ر ئه و جۆره ی له سه رییدا ئاماژه ی پیکرا نخی خانووبه ره له سه تا ۲۵۰ له چا و سالی ۹۸ هه تاوی زیاد ی کردوه ئه وه له حالیکه دایه ته نیا له سه تا ۲۱ و موچه ی کارمه ندان له سه تا ۱۵ بهرزبوونه وه ی به خۆی دیتوه . به دیتنی جیاوازی بهرزبوونه وه ی نخی مال و موچه ی کریکاران و کارمه ندان پرسپاریک پیش دیت ، که ئایا به و کاره ساتی ئاوسانی مهسکه ن ده بئ به که م بوونه وه ی کرئ نشینی و حاشییه نشینی هیوادار بین ؟ به بئ گۆمان « نه خیر » و به داخه وه به چونه پیچی هه ر چی زیاتر به و شیاوزه ، خراپ تر بوونی باروودۆخی هه ژاران له م شاره دا ده بینن .

بۆته هوی که م بوونه وه ی خانوو و زۆرتتریوونی ساز کردنی بالاخانه له و شاره دا . زۆرینه ی بالاخانه کانی شاری بۆکان له شه قام گه لی وه رش و و ئه بوونه وه ی ئاموزش و په ره رش و به هرامی دایه که هه ر ئه و جۆره ی باسما ن کرد به بۆنه ی داواکاری زۆرتتری زه وی له و شه قامانه دا ، زۆرتترین ئاوسانی نخی خانوو له و گه ره که نانه دا ده بینن . ۲- سازبوونی ده لالی زه وی و خانووبه ره به ده ست ده وه له مه ندان له گه ره که کانی شاری بۆکان به داخه وه به بۆنه ی لاوازی بوونی کاری به ره م هینان له ولاتی ئێراندا زۆرینه ی ده وه له مه ندان به تابه ت ده وه له مه ندانی تازه پیداکه وتوو ی شاری بۆکان روویان له ده لالی زه وی و خانووبه ره کردوه به شۆبه ییک که ماله کان به نخیکی زۆرتتر له نخی راسته قینه ی خۆی ده فرۆشریته وه و ئه و سه و دایانه سوود و خیریکی زۆری بئ زه حمه تیان بۆ ئه و که سانه هه یه . نمونه ییکی زۆر باشی ئه و بابه ته شه ره کی گۆلستان له نزیکی گه ره کی سالمه ندانی شاری بۆکانه . له ۹ سالی رابردو و به بۆنه ی سه و دای زۆری ده لالانی خانوو ، میتری زه وی له و گه ره که سه تا ۱۰۰۰ زیاد ی کردوه و هه ر روو له زیاد بوونه .

دۆخی ناله باری فهزای سهوز له شاری سنه

سامان سنه

دیکه شه وه جوانی ئه و شۆپنه زۆرتتر ده کات و ده بیته هوی گه شه ی ژینگه و ههروه تر ژیا نی ها ولاتیان . به لام به داخه وه دۆخی فهزای سهوزی شاری سنه له ئاستی پیویست زۆر که متره و ته نانه ت له ماوه ی سالانی داها توش له بواری ئامار و داتا وه هچ گۆرانیکی به سه ردا نه ها توه . له کاتیکی که پئی خۆپندنه وه و توژی نه وه کان له بواری بینا و شار سازی ستاندارد و په سه ندرکراو ، فهزای سهوزی ناو شار له نیوان ۷ تا ۱۲ میتر بۆ هه ر نه فه ریکه که ، به داخه وه بینه ری ئاماریکی یه کجار لاوازی که م له م په یوه نده دا له ئاستی شاری سنه و باقی شه اره کانی دیکه له رۆژه لات ی کوردستانا هه یین و سه رانه ی فهزای سهوز له شاری سنه له و ستاندارده کانی ئێران و جی ها ن زۆر که متره . وێرای که می فهزای سهوز له ئاستی شاری سنه ، خالیکی گرنگی دیکه

که مبوونی پارک و شۆپنی هه سانه وه و فهزای سهوز له ئاستی شاری سنه ، بووته هوی ئه وه یکه خه لک به ناچار له که شیک که ترافیکیکی زۆری له سه ره که لک وه ریگرن . له راستیدا شاری سنه له ئاست زۆر شۆپنی دیکه ی رۆژه لات ی کوردستان و ئێران که شیک گونجاوی له بواری ناو و هه وا هه یه و به سه رنج به پیگه و پۆتانسیه لی شاری سنه ده کرئ فهزای سهوزی پیویست به پشت به ستن به به رۆپه رابه تیه کی کارمه بۆ ها ولاتیان ده سه ته به ر بکریت . هه روا که ده زانین گرنگترین کاریگه ریه کانی فهزای سهوز له هه ر شار و ناوچه یه ک که خه لک تییدا نیشه جین ئه وه یه که ، له لایه ک ژینگه ی ئه و ناوچه یه و میتابۆلیسمی شه اره که ده با ته سه ره وه و له لایه کی

ئه وه یه که ریژه یه کی زۆری گیرۆده بووان به ماده هۆشه ره کان له نیو پارکه کانه دا ده ژین یان که سانیکی زۆر ده بینن که هه لگری کیشه ی کۆمه لایه تین و چه قق و چه کی ساردیان پییه و هه ر ئه مه ش بووته هوی ئه وه یکه بنه ماله کان زات نه که ن روو له م شۆپنه انه بکه ن و به داخه وه ئاماری و هیمنی که شی شار به م بۆنه وه تیکچوه . له م رۆژه گه رمانه ی هاویندا بوونی فهزای سهوز ئاوانی هه موو ها ولاتیانی دانیشتوو ی شاری سنه یه تا به لک وو بتوانن توژیکی له سیبه ری داریک دانیشن و که لک له جه ییکی خۆش و ئارام وه ریگرن . له راستیدا فهزای سهوز و پارک دروست ده کرین تا به ستینیکی ئارام و خۆش بۆ ژیا ن و گۆزه رانی ها ولاتیان له بار بکریت و به سازدانی که شیکی جوان و رازا وه له ره نگ و عه تر و بۆنه خۆشه کانی سه روش میوانداری له هه ولاتیان بکریت ، به لام به داخه وه فهزای سهوزی پارکی میله ت و پارکی نه بوته و ... هه ت ، بووته شۆپنی کۆبوونه وه و هه شیمه تی گیرۆده بووان و فرۆشیاریانی ماده هۆشه ره کان . پارکی نه بوته له سه رته ای چوونه نیو شاری سنه هه لکه وتوه و ماوه یه که

گرفته کۆمه لایه تیه کان و نا ئه منی و نه ها مه تی له روخساریان ده باریت . سنه که ئیستا که زیاتر له نیو میلیۆن ها ولاتی پهراویزنشین و هه ژاری تی دایه بییه شه له هه بوونی فهزای سهوز و ئارام و به بئ هه بوونی سه یرانگه و شۆپنیکی بۆ هه سانه وه ئه م هه ولاتیانه له دۆخیکی نه شیاودا ده ژین و بۆ نمونه گه ره که یه کی ۱۰۰ هه زار که سی ته نانه ت یه ک فهزای سهوزی تی دا نیه و ته نانه ت گه ره که یه کی به هاران به ۱۲۰ هه زار دانیشتوو یه ک پارکی چکۆله ی هه یه که ته نیا شۆپنی ۲۰۰ که سه و باقی جیگا کانی دیکه ی ئه م شه اره ش هه ر له وه ها باروودۆخیکی ناله باردا به .

چونیه تی ریځستن و کاری سیستمی توتالیتری مهزه بی له ئیران

(بهشی یه کم)

زاگروس بانه

دایین کردنی پیداوستی ژیان نه ده بونه هه په شه بۆ سر گیان و کهرامتی مروف و کسبش پووی له کۆلبری و کاری له جوړه نه ده کرد.

نمونه دی که خه ساره کومه لایه تیبه کان هیناوه که هه موویان ده راویشتی به ریژه به ری نادرست و تالان کردنی سامانی گشتی خه لکن بۆ هیشته وه و به هیز کردنی ده سلاتی شیعه خولیایی ده سلات بۆ دوست کردنی ئیمپراتوری مله پوری شیعه له ناوچه که بالی کیشاوه به سر کومه لگادا و هه موو شتیکیان له م پیناوه دا فیدا کردوه. گرینگی ژیان و ویست و کهرامتی مروف له کوماری ئیسلامی که وتوته ژیر سیبیری عبا و ریشی ناخونده کانه وه.

ژانادی له ژیر ده سلاتی کوماری ئیسلامی ئیران بوته نه فسانه و به م هیه شه وه گشت لایه نه کانی شرافت و کهرامتی ئینسان که وتونه ته ژیر مه ترسیبان و هه په شه بیان له سره. بۆ نمونه کاری کۆلبری له کوردستان له پووی ناچاری و به هۆکاری بیبه ش کردن و هه لاوردنه وه نه جام نه دریت. سیستمی توتالیتری ناخوندی هه موو سه روه و سامانی کوردستانی تالان کردوه و بیجگه له کاولکاری به نامه یه کی دیکه بۆ نه ناوچه یه نییه. هر بۆیه به شتیکی به رچاوی کریکاران به هوی نه بوونی ده رفته کی کار و له پووی ناچاریه وه پووی له سنوره کان نه کهن بۆ کۆلبری. به بۆنه وه بیجگه له خسته مه ترسیبی ژیان و هه ندئ کات له ده ستدانی گیانیشیان، نه نانه ت له ژیر چا و سووری و پوستانی به کریکاریوه کانی پزیم سه ره پای زه حمه تی له پاره به ده، بیخه وی و مه ترسیبه کانی نه م کاره، که رامه تیشیان تیگ شکاوه.

پیاوونی شیعه ساز کردوه و ده رخاردی خه لکیان داوه. کوماری ئیسلامی به مه به سستی ئاسیمیلایونی فره هنگی و کولتوری گه لان هر له سه ره تالی له دایک بوونی مروف تا کوتایی ژیان، نامرازه کانی وه کوو په رورده، ده زگاکانی راگه یاندن له وانه گوفا و پوژنامه کان و رادیو و ته له فیزیونکانیان ته کره هندی کردوه و ته نها بیر و کولتوری ده سلاتداران له و بوارانه دا په نگه داته وه و به و شیوه یی هه ولی توندوه وه ی کولتور و فره هنگی دیکه ده دن. نه وه نده ی ده گه ریته سه ر ئینترنیت و پیگه کانی راگه یاندنی نازاد ده یان و سه دان فیلتر و پیگر و یاسا و سزایان بۆ خه لک داناوه و به و شیوه یه ک ده یانه وی هه موو شتیکی له ژیر چاودیری و کاریگه ری نه واندان بیت و خه لک هیز ده نگیکی دیکه غه بری ده نگی نه وان نه بیستن و هیز په نگیکی دیکه غه بری ده نگی نه وان نه بیستن. هیز لایه نیکی ژانی تاکی و کومه لایه تی له هیرش و کاولکاری ده سلات پاریزراو نییه. ده زگای سانسور و سیخوپی پزیم هه موو کون و قوژنیکی ولاتی پر کردوه له ترس و دل په راوکی. کس هه ست به ئاسایش و نه منیه ت ناکات و هیز لایه نیکی سیاسی، کومه لایه تی و ئابووری ژانی مروف له م ولاته دا گه ر له ژیر چه تری حکومه تدا نه بیت نه منیه تی نییه و پاریزراو نییه. وه کوو خو یان باسی لئ نه کهن قه ده ری کومه لگایان داوه ته ده ست بوونه ور یکی ده سترکد که ناوی ئیمامی زه مانی لئناوه و به و شیوه یه به پشتیبه ستن به دین و قورعان و شه ریعت درژه به جه نایه ت و ده سترژیبه کانیان نه دن. ده زگای فیکری و پوژیاگه ندای پزیم که خو مینی و پاره رانی حکومه تی تاوانباری کوماری ئیسلامی ته قدیس ده کا و به نوینه ری خدا و وه لیبی نه مری موسلمینان ده ناسین به و شیوه یه هه ول ده دا له زهینی خه لکی خاوه ن بیر ئایندا نه و خوینمژانه وه کوو بوت و نه فسانه لپیکا و به مه به سته سزای قورسیان بۆ که سانیک داناوه که ره خه له سه رانی حکومه ت بگرئ، تا راده ییک که به پی یاسای سزای حکومه تی ئیران که سانی وا به تاوانی دژایه تی خوا و ئیسلام ده توان له گه ل حوکی محاربه و سزای ئیعدامیش به ره و بوو بونه. ۴۱ ساله پاشا گه ردانی سیاسی شیعه له ئیران له پیگای گریدانی نانی خه لک به سفه ری پزیم، کومه لایه تی ژور شه خور و به کریکاری له ده وری خو ی کور دوتوه و قو لبه ست و گوچی کردون و بۆ پاراستنی ده سلاتی خو ی به کاریان دیتن. سامانی گشتی ئیران به پیچه وانه ی ولاتانی پیشکوتو واداپه روه رانه دابه ش نا کریت و له خزه مت په ره پیدانی حوکمرانی شیعه به سه رکر دایه تی خا منه یی بۆ کرینی چه ک و ته قه منه ی و شانزای تیرورسم به کار دیت نه مه ش بوته هۆکاری به فیرو دانی هه موو ئیمکانان و سه رچاوه سه رشتیبه کان و هیز و بازاره کانی کار. بیکاری، هه ژاری، قو لبوونه وه ی که لینی چینایه تی له گه ل خو یان ته لاق، ئیعتیاد و سه دان

و چادر ده ژین و که مترین خزه تگوزاریبان و پئ دراوه له لایه ن کاره رما تورک و ئیرانیه که یانه وه به شتیکی زوریان مندالی خوار هه ژده سالن و زورتر له ده کاژمیر کار نه کهن. شترکه تی «سپاس» قه رارگای خاته م سه ر به سپای تیروریستی پاسداران له گه ل کوزو پارس له پوژه لاتی تارانه و پتر له سه دوه فتا هه زار حه شیمه تی هه یه و هه ره ها هیلئ شه مه نده رفی تاران - په ریس به شداری نه کات و راسته وخو له چه وسانه وه نه و کومه له کریکاره کۆچه ره یه نه فغان به شداره و وه ک کارتیکی سه رما یه داری خاوه نی به رو هندی تاییه تی خو یه له و بواره دا. هه ر چه ند له و شه ریکه به نیسه ت کریکارانی ئیرانیش هه مان ستم چه وسانه وه هه یه

یه کن له و شوپانه ی که کریکاری نه فغانی زوری له خو گرتوه و چه وسانه وه یه کی راده له به ده ر حه قبان ده کرئ: شه ریکه یه کی خانوو سازی تورکیه - ئیرانی یه به ناوی کوزو پارس له ژیر مه جموعه ی گروپی نیوده ولته تی کوزو یه (Kuzu Group International) که له سالی ۱۹۴۳ له ولاتی تورکیه بنیاد نراوه و له بواره کانی ئاوه دانی و خانووسازی چالکی نیو ده ولته ی هه یه و به ده یان یه که ی نیشه جیبوون و بازارگانی، هۆتیل و خه سته خانه ی له سه رانه ساری جیهان دا دروست کردوه. کوزو پارس له سالی ۱۳۸۹ له ئیران ده س به کار بووه و له شاری تازه ی په رند پرژه ی بیناسازی ده س پیگردوه. ده ورتئ گوچین کوزو به ریس و مودیبری نه م شه ریکه له ئیران، ده ست و پیوه ندی له گه ل بیلال کوری په جه ت هیب نه ر دو فغان سه روک کوماری تورکیا و هاکان فیدان ره ئیسی میتی تورکیا هه یه. په یمانکار و به لئنده رانی نه م شترکه ته به هوی هه رزانی کریکارانی نه فغانی و بۆ پاشه که وت خسته نی سه رما یه که یان، ناهه رمی که لک له زه حمه تکیشانی نه فغانی وه ر نه گرن و حه قده سته به نیوه کریکاری ئیرانی پپیان نه دریت. کریکاران له بارودخیکی ناله بار له بوری ئاسایش و ته ندروستی له نیو کانیکس

چه وسانه وه ی کریکارانی نه فغانی له شترکه تی کوزو پارس تورکی

ئاوان کرماشان*

له سه ر کارن و ته نیا دو سه د په نجا هه زار مۆله تی کارکردنی فره مییان هه یه. که متر له پانزه هه زاریان بیمه ی کومه لایه تیبان هه یه و خاوه ن کاری ئیرانی به درو و فریو نه و کریکارانه یان له مافی بیمه بئ به ش کردوه. به شی ساخت و سازی خانو له زوربه ی شاره کانی ناوه ندی ئیران پئویستیان به کریکارانی نه فغانی له بواره کانی که ندنی چاله ئاوه، ئاوه، ری، گه چکاری و به نایی له وه ی کریکارانی ئیرانی زیره کترن و له کار دا زه حمه تکیشتر. زوربه ی کریکارانی نه فغانی له ماله بچووک و گه ره که خواره کان ده ژین و زور کاتیش به کومه ل کرئ ماله کان نه دن و نه وه ش بۆ خاوه ن ماله کان باشتره و پاره ی زورتریان ده س نه که وی. کریکاره کان به شیوه ی کمون ژیان ده کهن و له زور حاله ت دا ویپای خاله نه ریئینیبه کانی نه توانی باری نکاتیقی هه بیت و ژانی خاوینی کریکاری نه فغانی بخاته هه په شه وه. له ده رو به ری مه یدانی حسیه، نه فسره یه، فه ره جزاد و شووش له تاران له و ماله کریکاریبانه به یه کتر ناشنا ده بن و له زور جار دا یارمه تی یه کتر بۆ دژینه وه ی کار نه دن.

* راپورتنیک له به شی نه پنی و کریکاری کزک.

مانگرتن و ناره زایه تیی به گرتوانه ی کرێکاران، گورزیکی کوشنده یه له کۆماری ئیسلامی

فیروز مامۆبی

و توژی هه ژار و زهحه تکیش سازی کردوه و بوو ته هۆی ئه وه یکه کرێکاران له مه ته ریزی به ربه ره کانی و دژایه تی له گه ل رژیمدا راوهستن و له سه ر مافه کانی خۆیان زیاتر پیداکری بکه ن. دهستیکی وه رزی نوێ له رۆژمێری خهباتی کرێکاران و زهحه تکیشانی ئیران له خه لیکدایه که، کرێکارانی که رتی نهوت و گاز و پیتروشمی له ماوه ی دهیان سالی رابردو له ژیر توندترین که شی ئه منیه تی و سه رکوتگه رانه دا بوون، به لام ئه مپۆکه دیواره کانی ترس و خهفه قانیان شکاندوه و له ته نیشته هاوچاره نو سه کانی خۆیان له ههفت ته په که نزیک به دوو مانگه مانیان گرتوه و هه میشه وه کوو ماتووی پیتروشی خهباتی چینیایه تی کرێکاران له ئیران به ئه ژمار دین، به مانگرتن له سه ر کاره کانیان و ریکخستنی کۆبوونه وه گه لیک یکه به رین، خوازیاری دهسته بهر بوونی ماف و خواسته کانی خۆیان. وێرای سانسۆر و بایکو تی ریکخراو و سیستما تیکی هه وائی ئه م مانگرتن و ناره زایه تیانه له لایه ن دامه زراوه ی دهنگ و رهنگی کۆماری ئیسلامی، به لام به رین بوونی بێ وینه و وشیا ری کرێکاران و که لک وه رگرتن له مپۆد و دا هینانی نوێ له شیوازی ریکخستن، مانگرتن و راگه یاندن، توانیویانه دهنگی خۆیان به هه مووان بگه ین و پالپشتیه کی باش له هه موو لایه که وه بۆ خۆیان کۆ بکه نه وه.

ئه و ئالایه ی که کرێکارانی کشتوکالی نه یشه که ری ههفت ته په به چه نده سال خهبات و خۆراگری خۆیان هه لیان کردوه پاراستویانه، هه نووکه له دهستانی قایم و پته وی کرێکارانی که رتی نهوت و گاز و پیتروشمی دایه و ئه وان نوینه رایه تی ده که ن.

هه ژاری و قهیرانی قولی ئابووری و هه لاوسانی بازار و دابه زینی ئاستی توانای کپین و بیکاری و له هه مان کاتدا گه نده لی و درزی کاربه ده ستانی حکومه تی و توانا نه بوونی رژیم بۆ چاره سه ری ئه م کیش و گرفته ئابووریانه هه مووی بوو ته خه رمانیک له ناخۆشی و نه هه مته تی له ژیا نی کرێکاران و زهحه تکیشانی کۆمه لگای ئیران و رۆژ له دوی رۆژ به ته شه نه سه ندنی ئه م بارودۆخه دژوار و ناسه قامگیره، ژیا ن و گوزه رانی کۆمه لانی خه لکی ره ش و رووی ئه و ولاته زۆتر ده که وینه مه ترسیه وه و بۆشایی چینیایه تی به راده یه کی زۆتر په ره ده ستینیت و ئه مه ش له خۆیدا زۆتر کرێکاران سوور و په یگیر ده کات بۆ رامان و راپه رین به مه به ستی ده سه به رکردنی خواست و داواکاریه کانیان و زرگار بوون له و دۆخه قهیرانوی و نامرۆقانه یه که رژیمی کۆماری ئیسلامی بۆی ساز کردوون.

کۆماری ئیسلامی ئیران له م ساته وه خته دا که خه لکی ئیران له گه ل بێ ئاسۆیی و بێ هیوا یه کی زۆر له ژیا نیاندا به ره وپوو بوونه ته وه و هه روه تر به سه ره لدان و په ره سه ندنی نه خۆشی کوشنده ی کۆرۆنا، رۆژ له دوی رۆژ به ریزه ی ده ریا ی به رینی کرێکاران و زهحه تکیشان زیاد ده بیت و خه لک له سه ر ناچار و بۆ بژیوی ژیا نی خۆیان روو ده که نه کاری ناله بار و نایاسایی و هه ر به م ئاسته ش کیشه کۆمه لایه تی هه کانه په ره ده ستینیت، به لام رژیم هیشتا که سه رقالی ته یار کردن و یارمه تی گه یاندن به گروپه تیروستییه کانی ناوچه که و سه رقالی داستیوه ردان و خراپکاری و

له ماوه ی چه نده وه تووی رابردو به به رین بوونه وه ی ئاستی جوولانه وه ی کرێکاران له که رته جیا جیا کانی نهوت، گاز و پیتروشمی و به گشتی له به شه کانی به ره هم هینان و خزمه تگوزاری له چه ندین پارێزگای ئیران، خۆینیکی تازه گه پایه وه نیو ده ماره کانی بزوتنه وه ی کرێکاری و تا راده یه که هاوئا ههنگی و یه گرتووی کرێکاران بۆ ده ربپینی ناره زایه تی و داواکاریه کانیان بۆ ده سترپا گه یشتن به مافه زهوت و پیتروشمی کرێکاران خۆیان که، له ئاسته و به م شیویه له ماوه ی چه نده یه ی رابردو له جۆری خۆیدا ده کړی بلین که م وینه و ته نانه ت بێ وینه بووه، رژیمی تۆتالیتیر و چه وسینه ری کۆماری ئیسلامی تووشی ترس و تۆقاندن کردوه و به شیکی به رچاو له چه رخی ئابووری ئیرانی تووشی راوه ستان و دارمان کردوه که ده توانی به به رده وام بوونی ئه م مانگرتن و ناره زایه تیانه، هه م ریزی کرێکاران پته وتر و به رینتر بکاته وه و هه م رژیم ملکه چ بکات تا له به رانه ر خواستی کرێکاراندا کۆل بدات و مه جبوور به پاشه کشی بیت.

بزوتنه وه ی کرێکاری ئیران وێرای که م و کورت بوون و نا ریکخراو بوونی، به لام یه کێک له سه رپێ ترین و زیندووترین بزوتنه وه جه ماوه ری و مافخوازه کانی کۆمه لگا بووه که رژیم به پشت به ستن به هه موو هیز و توانای سه رکوتگه رانه ی خۆی هه ولی له بار بردن و لاواز کردنی داوه و به بلۆه پێ کردنی ناوه نده پیشه یی و به ره هم هینانه کان له که رتی گشته یه بۆ که رتی تاییه ت و وه رگرتنی کرێکارانی کاتی، وه رزی و گرتیه ستی له جیا تی کرێکارانی هه میشه یی و جیگیر، هه وله کانی خۆی بۆ لاواز کردن و بێ توانا کردنی باسکی به هیزی ئه م بزوتنه وه یه خستوه ته گه پ و له م پێناوه دا له هه یج کرداریکی دژه کرێکاری ده ستی نه پاراستوه، به لام به هۆی پێشینه و مپۆوی پرشنکار و ده وله مند ی بزوتنه وه ی کرێکاری ئیران له قوناغه مپۆوییه چاره نووس سازه که ندا، ئه و پۆتانسیه ل و زه رفیه ته ی بۆ ئه م بزوتنه وه یه پیکه هینا وه که ریکخستنه وه و به پالپشتی کردنی دووباره ی بتوانیت له گۆرپه پانی گۆرپه کانیاندا ناماده ببیت و رۆلی له بار و پر با یه خ بگه ییت.

گواسته وه ی خاوه نداریه تی و به رپۆه به رایه تی شیرکه ت و دامه زراوه کان بۆ که رتی تاییه تی و په یمانکاری و له ویشه وه بۆ په یمه نکارانی ده ستی دوو و ده ستی سێ، کاتی کردنه وه ی گرتیه ستی کرێکاران، پێ نه دان و دواخستن و که م کردنه وه ی حه قده ستی کرێکاران، نه بوونی بیمه و که لوپه لی پۆشته و په رداخته بۆ پاراستنی ئه منیه تی کرێکاران و بپینی به شه خۆراک و خزمه تگوزاریه کانیان، پێ نه دانی خاوه نداریه تی و به رپۆه رایه تی شیرکه ته کان به کرێکاران و شووراکانی کرێکاری، هه ره شه و ترساندن کرێکاران له ئه گه ری ده رکردن یا ن زیندانی کردن و ئه شکه نجه دانیان و ده یان گیر و گرفته و کیشه ی گه وره و چکۆله، ئه و له مپه ر و گرفته قول و به رینه نه ن که سیستی سه رمایه داری ئیران له به رده م کرێکاران و چین

- وزهخانه ی ئیرانشار
۱۶. شیرکه تی ئازهران گوستر و شیرکه تی ئاو یژه سه نعه ت له پالوگه ی نه وتی قورسی قشم
 ۱۷. شیرکه تی ئای جی سی له پالوگه ی ئابادان
 ۱۸. شیرکه تی سینا سه نعه ت له پیتروشمی پارس فه نل
 ۱۹. سیکی تیکه له ی ورمی، شیرکه تی ته ناوب له فازی ۱۴
 ۲۰. فازی ۱۴ په یمانکاری مه وه ری له پارسی جنووبی
 ۲۱. شیرکه تی پیتروشمی گام ماهشه هر
 ۲۲. پیتروشمی هینگام ماهشه هر
 ۲۳. پالوگه ی ماهشه شیرکه تی تاران جنووب
 ۲۴. وزه خانه ی به رقی پارسی جنووبی هه لکه وتوو له وزه خانه ی بیدخوون شارستانی عه سه لوویه
 ۲۵. وزه خانه ی سیکی تیکه له ی مه پنا بوویلر له مه شه د
 ۲۶. شیرکه تی ئیترتو پارت په یمانکاری باقری
 ۲۷. پیتروشمی رازی، شیرکه ت جه هانپارس نیلام می هه ران
 ۲۸. که مپی ئیمام حه سین له فازی ۱۳
 ۲۹. فازی ۱۳ شیرکه ت لیدما
 ۳۰. شیرکه تی ئه کسیر سه نعه ت له غازی ۱۳ له ئیسکیله ی تۆنه ک
 ۳۱. گروپی په یمانکاری ئاریا نگین خوزستان NGL
 ۳۲. فازی ۱۳ تومبه ک
 ۳۳. وزه خانه ی سیکی تیکه له ی ته بریز هه م جۆشکاره کان و هه م فیه ره
 ۳۴. پۆلای سه نگان په یمانکاری قاسری شیرکه ت پۆلای کووشکان
 ۳۵. شیرکه تی ئاسفالتی تووس ده شتی نازادگان
 ۳۶. وزه خانه ی سیکی ته رکیبی پارسی جنووبی
 ۳۷. پیتروشمی بووه لی
 ۳۸. سایتی پیتروشمی عه سه لوویه
 ۳۹. کرێکارانی وزه خانه ی به رقی سه به لان
 ۴۰. وزه خانه ی به رقی ئه رده بیل
 ۴۱. شیرکه تی نه سب نیرو
 ۴۲. ریگای ئاسنی ئه ندیمشک
 ۴۳. کرێکارانی شاره داری روانسه ر
 ۴۴. کرێکارانی شیرکه تی مه پنا له پالوگه ی بید بۆله ند ۲ بیه هان
 ۴۵. کۆبوونه وه ی مامۆستایانی گرتیه ستی له به رده م مه جلی رژیم
 ۴۶. کۆبوونه وه ی خانه نشین کراوان له به رده م ئیداره ی دابینکاری کۆمه لایه تی

شه ر ئه نگیزی له ده ره وه ی سنووره کانی ئیرانه و زۆریک له گه لانی دیکه ی ناوچه که یه شی به ئاگری جینایه ته کانی خۆیه وه سووتاندوه . بزوتنه وه ی کرێکاری ئیران که ئه مجاره به هیزتر له هه میشه و یه گرتووتر له جاران ده ستی کردوه به خه بات و به ربه ره کانی، به به رده وامی و پیداکری خۆی داتوانیت هه م ریگا هانده ر بیت بۆ ها تته مه یانی باقی بزوتنه وه کۆمه لایه تی و مافخوازه کانی دیکه و هه م ده توانی ریگا خۆشکه ر بیت بۆ گۆرانیکی بیه رته ی و زرگاری له م ژیا نه کاره ساتباره ی که کۆماری ئیسلامی به زیاتر له ۴۰ سال جینایه ت و تاوانی بێ ئه ژماری خۆی به سه ر که مه لگای ئیران و خه لکی وه ژاله ها تووی ئه و ولاته دا سه پاندوویه تی.

ناوی زیاتر له ۴۰ شیرکه ت، پالوگه، به شی پیشه یی و به ره هم هینان و خزمه تگوزاری که له ماوه ی رابردو کرێکاره کانیان درژی سیاسه ته رزیوه ئابوورییه کانی رژیم و بۆ ده سه ته به رکردنی مافه ره وا و به رحه قه کانی خۆیان ده ستیان دایه مانگرتن و ناره زایه تی، بریتین له:

۱. نه یشه که ر ههفت ته په
۲. هتیکۆ له ئه راک
۳. پالوگه ی پارسیان
۴. پالوگه ی ئیسفه هان
۵. شیرکه تی ئاسفالتی تووس
۶. کرێکارانی په یمانکاری پۆلای سه نگان
۷. مه یانی نه وتی نازادگانی باکوور له هوه یزه
۸. شۆفیری ۳۵۰ ناوگانی ئو توو بوو سوپانی ورمی
۹. پیتروشمی لامه رد فارس
۱۰. پالوگه ی لامه رد جۆشکاره کانی گرووی دره خشه نده و جاوړ
۱۱. پالوگه کانی غازی ۲۲ و ۲۳ پارسی جنووبی که نگان
۱۲. به شیک له کرێکارانی پرۆژه یی ئابادان، پیتروپالایشی که نگان
۱۳. پالوگه ی نه وتی قورسی قشم له پارێزگای هۆرمۆزگان
۱۴. پالوگه ی جه فیر ئه هواز، پیتروشمی سه به لان
۱۵. وزه خانه ی به رقی روودشوور تاران،

رۆژه لاتى ناوین پاش په سندنه کرانی بریارنامه کې نه امریکا له شورای نه منیبه ت

محمد حه کیمی

چول به رژیمي ئیسلامی له ودها حالیکدا کاره ساتیکي گه وره ی لیده که ویته وهو ده ست راگه یشتنی ودها رژیمیک که پشتگیری لاینگری له گروپو تا قومه تیروریستی هکان ده کات کاریکي هه له و کوشه نده به . کاتئ سه بارت به باه رنامه ی ناوکی له گه ل رژیمي ئیسلامی ریکه وتن کرا، بریار یوو که رژیم هه موو چالاکي خوئی سه بارت به به رنامه ی ناوکی رابگریتو روونکرده وهش بدات به ناژانسی نیونه ته وهی وزه ی ناوکی . به لام رژیم به پنجه وانه وه نه ته نها نه و کاره ی به گشتی نه نجام نه دا به لکوو په ره ی داوه به چالاک کردنی به رنامه ی ناوکی خوئی بؤ ده ست راگه یشتن به چکی ناوکی .

همه له حالیکدا یوو که ناژانس چه ندین جار راپوتی داوه سه بارت به وهی که نه گه ری زوره رژیمي ئیسلامی ئیران مه وادی ناوکی له ناو خوئی ئیران حه شار دابیتو هه روه ها ریگه نه دانی رژیم به نوینه رانی ناژانس بؤ پشکنین له و دوو شوینه نوییه نه وه نیشان ددات که رژیمي ئیسلامی هه روا به دوی به رنامه ی ناوکی خوئی ته و گویبستی دهنگی دهره وهی خوئی نییه و تا ئیسته گه مه ی کردوه له گه ل ولاته زله یزه کان .

همه له لایکه وهو له لایکی دیکه شه وه به رت کردنه وهی پیښنیاره که ی نه امریکا له نه ته وه په کگرتوه کان رژیم له جارن سوورتر ده بیت له کاره کانی و همه به سه رکه و تنیکي گه وره بؤ

ولاتانی شورای نه منیه تی نه ته وه په کگرتوه کان به نه دانی متمانه به بریارنامه که ی نه امریکا بؤ دووباره کردنه وهی گه ماروی چه کو چولی ئیران نیشانیاندا که ناوچه ی رۆژه لاتى ناوین به تایبه تی شارومه ندانی ئیرانی توشی کیشه و گرفتی زیاتر ده بزو ناوچه که ش توشی شه پو ناژاوه ی زیاترو کاو لکاری زیده تر . کاتئ له سالی ۲۰۱۸ ی زابینی دوی بلاوکرده وهی نه و نارشیوه گه وره یه ی که ولاتی ئیسراییل به ده ستی هینا و نتانیا هو بلاوی کردوه و جیهان زانی که رژیمي ئیسلامی ئیران له ماوه ی وتوو یزه کانی له گه ل گروپی پینج زیده یه ک، بهر له وو دوی نه ویش، نه ته نها نه و نارشیوه، به لکوو ده یان شتی دیکه و شوینی دیکه شی شاروده ته وه، به لام لایه نگرانی ریکه وتنی ناوکی زور زوو هم دروی ئیرانیان په رده پو ش کرد یا بیانویان بؤ هینا یه وهو به کوردیه که ی ماس مالیان کرد .

ئیستا که بؤ هه موو لایه ک روون بوته وه که رژیم گویی به به لپنه کانی خوئی نه داوه و ناداتو چه ندین شوینی دیکه ی ناوکی له ئیران هه یه که له چا و جیهانی شاروده ته وهو به رنامه ی دروست کردنی بومبی ناوکی هه ر له کاردا ماوه و ماوه ته وه، به لام ره دکرده وهی بریاری نه امریکا له شورای نه منیه تی نه ته وه په کگرتوه کان، سه بارت به پننه دانی چه کو

دژی نه وه یه که چه که روسی و چینیه کان بیتنه ناو ئیران، به لام نه مری بؤ کردوه ده توانین نه وه ببینین و چاوه رپی نه وه بین . له لایکی دیکه شه وه خه لکی ئیران ده بی چاوه رپی زیات به تالانبردی ژیرخانی تابوری خو یان بن . رژیم بؤ ده ست راگه یشتن به چه کو چولی نوئ و مانه وهی خوئی ده ست به هه موو کاریک دداتو هه روا که له ریکه وتنی ۲۵ سالی له گه ل ولاتی چین هه موو خه لیجی فروشت به نه و ولاته ته نها بؤ نه وهی له شورای نه منیه ت به رگری لیکتو هیچ ده ستکه و تنیک بؤ خه لکی ئیران له و ریکه و تنه دا بوونی نییه و نه بوه . ده بی چاوه رپی به تالانبردی زیاتری سه رچاوه دارا یه کانی ئیران بین له لایه ن دوو ولاتی چین و روسیه و گوشاری زیاتر بؤ سه ر جه ماوه ری وه زاله ها تووی ئیران بین .

خوئی وه سف ده کات . هه روا که «مه جید ته تخت ره وانچی نوینه ری رژیم له نه ته وه په کگرتوه کان ده لیت: په سندنه کردنی هم بریارنامه نیشانی دا که نه امریکا به تاک ماوه ته وهو له مه به داوه ده بی چاوه روانی نه وه بین که رژیم له ناوچه که زیاتر پشویو ئالوزی بنیته وه، چونکا به و باوره گه یشتوه که نه امریکا به ته نها هیچی پی ناکریت تا نه و کاتهی ولاتانی چین و روسیه به رگری لئ ده کن .

هه ر چه ن دوخی تابوری ئیران زور خراپه، به لام همه به ته نها ی ناتوانی له ئیران بیته هوی ئال و گوی بې نه رته ی له و ولاته و روسیه و چینیش به دوی فروشتنی فروکه، تانک، شناوه رو چه کو چوله کونه کانی خو یان و کئ له ئیران باشترا تا نه و شتانه ی پی بفروشن، هه رچه ن ولاتی نه امریکا

سپای قودسی نیټران له سووریه مندالان بؤ کاری تیروریستی به کارده هیئیت

دوا پوژ

سپای قودسی سه ر به سپای پاسداران که به ریکه وایکی پیروستی نیوده ولته تی ده ناسریت، توردوگای راهینانی سه ربازی و راهینانی چه کی بؤ مندالان و میرمندالان له سووریه دروست کردوه بؤ شه ر و کرده وهی تیروریستی و خو کوژی به کاریان ده هیئیت . به له دی نیوز که میدیایه کی سه ر به سووریه یه، له زمانی دژبه رانی رژیمی به شار نه سه ده وه بلاوی کردوه ته وه که :

بکرین و بؤ کاری سه ربازی به کاریان به یین . «لواء فاطمیه» ی نه افغانی، ده یان مندالیان کؤ کردیونه وه بؤ نه وهی له ته نیش هیزه شه رکه ره کانی رژیمی سووریه وه شه ریان پی بکریت . جیگای نامازیه یه، رژیمي کؤماری ئیسلامی هه ر له سه رته ای ها تانه سه ر ده سه لات بؤ کرده وهی سه ربازی و و له شه ری کونه په رستانه ی نیوان دوو رژیمي جینا یه تکاری هه ر هم میلشیا یانه له مانگی رابردوو، ده یان میرمندالی خوار ته من ۱۶ سالیان له شاری نه لیکه مال وه رگرتوه و به شداریان پی کردون له خو لیکي راهینان و به کارهینانی چه ک . پیشترا گروپه هیئاوه .

له چند پوژی رابردوو، گروپ و میلشیا کانی سه ر به کؤماری ئیسلامی، توردوگای راهینان و وه رگرتنی مندالیان کردوه ته وه که که و تووه ته شاری ته دمری رۆژه لاتى سه رچاوه که باسی له وه کردوه که سپای پاسدارانی کؤماری ئیسلامی هم بنکه سه ربازییه ی له شاری ته دمر دروست کردوه بؤ نه وهی مندالان تیا یاندا ناو نووس

ده ستبه سه را گیرانی ۴ نه و تکیشی ئیرانی له لایه ن نه امریکا

دوا پوژ

«بیلا»، له پوژانی رابردوو له ده ریادا راکیراوه و ئیستا که ده گوزرینه وه بؤ «هیسوتون» . دانگا کانی فیدیرالی ویلا به ته په کگرتوه کانی نه امریکا، مانگی رابردوو بؤ راکرتنی ۴ نه و تکیشی ئیرانی که به ره و فینیزوئیللا ده چون داواکاریه کیان بلاو کرده وه . به رپرستی نه امریکایی به «وال ستریت ژورنال» ی راگه یانده وه که نه و تکیشانه به بئ به کارهینانی هیزی نیزامی راکیراون . به پی دوسییه یه ک که له لایه ن نه امریکاه پیشکه ش کراوه، بازرگانیکي ئیرانی گریدراو به سپای پاسدارانه وه که له لایه ن ویلا به ته په کگرتوه کانی نه امریکاه وه ک ریکه وایکی تیروریستی ناسیندراوه، له ریگای توری شیرکه ته ساخته کانه وه، باری سووته مه نیی گواستوه ته وه تا به شیوه ی شاراوه گه ماروکانی نه امریکا ده ور لئ بداته وه .

ویلا به ته په کگرتوه کانی نه امریکا بؤ په که مین جار به هو ی پیښلیکردنی گه ماروکانی سه ر رژیمي کؤماری ئیسلامی ئیران، ده ستی به سه ر ۴ نه و تکیشی ئیراندا گرتوه که هه لگری سووته مه نی بؤ ولاتی فینیزوئیللا بوون . «وال ستریت ژورنال» له زاری به رپرسانی نه امریکاییه وه بلاوی کردوه ته وه که ده ولته تی نه و ولاته ده ستی به سه ر ۴ که شتیدا داگرتوه که هه لگری سووته مه نی بؤ «فینیزوئیللا» بوونه و گه ماروکانی ئامریکا بؤ سه ر ئیرانیان پیښیل کردوه . نه امریکا نه و کاره ی وه ک دوویا تکرده وهی «سیاستی گوشاری لانی زوری» بؤ سه ر رژیمي تاران نه نجام داوه . نه و به رپرسانه و توویانه که نه و ۴ که شتییه به ناوه کانی «لونا»، «پاندی»، «برینگ» و

هاوړی عومەر ئیلاخانیزاده:

کوردستانی بوون هەر ئهوه نیه تۆ بله‌ی حیزبیکم له کوردستانم، گرینگ ئه‌وه‌یه تۆ ده‌بی به هه‌موو شتی‌که‌وه کوردستانی بیر بکه‌یه‌وه

وتووێژی تیشک تی ئی له‌گه‌ڵ هاوړی عومەر ئیلاخانیزاده

ئاماده‌کردنی وتووێژی بۆ بلا‌بوونه‌وه له دوا‌ڕاژ:
سروه مسته‌فازاده

وتووێژی له‌گه‌ڵ به‌ریز عومەر ئیلاخانیزاده سکرتیری گشتی کۆمه‌له‌ی زه‌حمه‌ت‌کێشانی کوردستان له‌یادی 75 سا‌له‌ی دامه‌زرانی حیزبی دیمۆکرات،

پ: وه‌کو‌یه‌که‌م پرسیار، کاک عومەر ده‌زانن که حیزبی دیمۆکرات پێده‌نێته 75 یه‌مین سا‌لی دامه‌زرانی خۆی، ئامانج له‌ دامه‌زراندنی حیزبی دیمۆکرات وه‌کو‌و رێک‌خراوه‌یه‌کی سیاسی چی بوو؟

و: دیاره حیزبی دیمۆکرات له‌ بزوتنه‌وه‌یه‌کی کوردی دابوه و ئامانجی‌شی کوردستان و مه‌سه‌له‌ی کورد بووه، پێش دامه‌زرانی حیزبی دیمۆکرات و پێش کۆمه‌له‌ی ژێک‌افیش بزوتنه‌وه‌ی کورد واقیعه‌تی بووه، و بوونی حیزبیک که بیته ئه‌م بزوتنه‌وه‌ی به‌رپه‌وه‌ی کورد له‌ هه‌موو بزوتنه‌وه‌ی کورددا هه‌ستی پێک‌راوه، هه‌ر بۆ‌یه‌ کۆمه‌له‌ی ژێک‌اف درووست بوو. ئامانجه‌کانی کۆمه‌له‌ی ژێک‌اف و حیزبی دیمۆکرات، په‌نگه‌ له‌ هیندیک‌بابه‌ت جیا‌وازیان بیته، به‌لام له‌ ئه‌سل دا ئه‌وه‌ بووه که بتوانن ئه‌م بزوتنه‌وه‌یه‌ ببه‌نه پێش و رێک‌خه‌ر و سازمانده‌ری ئه‌م بزوتنه‌وه‌یه‌ بن.

پ: چۆن بوو که حیزبی دیمۆکرات دوا‌ی تێپه‌رینی پێنج مانگ له‌ دامه‌زراندنی و پاش ماوه‌یه‌کی کورت توانی بگاته‌ لووتکه‌ی ده‌سه‌لاتی سیاسی و ئه‌وه‌ که کۆماری کوردستانی دامه‌زراند؟

و: من لام وایه ئه‌وه‌ هونه‌ری بزوتنه‌وه‌که‌یه، هه‌ر کاتی‌ک ویست و داخوازی حیزبیک له‌گه‌ڵ ویست و داخوازی بزوتنه‌وه‌که‌ هاوته‌ریب بیته، ئه‌وکاته‌ له‌ هه‌ل‌چوون دایه، ده‌فێر و هه‌ر حیزبیک‌یش نه‌توانن له‌گه‌ڵ ئه‌وانه‌ بیته‌ ده‌شکێن، ده‌وره، ده‌وره‌یه‌که‌ که ده‌وله‌تی مه‌رکزه‌ی لاواز بوو و مه‌سه‌له‌ی کورد که ده‌بی ماف وه‌رگرت له‌ ئارا دایه، ئالو‌وگۆری گه‌وره‌ هه‌یه، دوا‌ی شه‌ری جی‌هانی دووه‌مه‌ و کورد پتی وایه ده‌گا به‌ ئامانجه‌کانی و بۆ‌یه‌ هه‌ست و نه‌ستیکی به‌رینی کوردایه‌تی و پرگاره‌ بوون له‌ ناخی خه‌لک و جه‌ما‌وه‌ر دایه، ته‌قربه‌ن له‌ ناو هه‌موو چینیکی کۆمه‌لگادا بوونی هه‌یه و هه‌روه‌ها بوونی کۆمه‌له‌ی ژێک‌افیش ته‌نانه‌ت به‌و ته‌مه‌نه‌ که‌مه‌ی که‌ بووی و ژێرزه‌می‌نی بوونیشی که ئاسه‌واری زۆری ماوه‌ته‌وه له‌ بزوتنه‌وه‌ی کوردیدا، مه‌علومه‌ ئه‌و کاته‌ش حیزبی دیمۆکرات و شه‌خسی پێشه‌وا قازی محهمه‌د، که له‌ کۆمه‌له‌ی ژێک‌افیش دابوو کاتی‌ک ده‌رده‌که‌وت بزووتنه‌وه‌که‌ ده‌خوازی که رێبه‌ری په‌یدا بکا و له‌ هه‌مان کاتدا بزوتنه‌وه‌که‌یه‌ که رێبه‌ره‌که‌ی خۆی یا ئه‌و حیزبه‌ی که له‌گه‌ڵیه‌تی ده‌باته‌ لووتکه‌.

پ: حیزبی دیمۆکرات سه‌رده‌می کۆماری کوردستان چ کاریه‌رییه‌کی له‌سه‌ر هۆشیاری نه‌ته‌واپه‌تی کورد دانا؟

و: له‌ راستیدا ئه‌گر بێم نا‌بی بله‌ی حیزبی دیمۆکرات چ کاریه‌رییه‌که‌ی دانا له‌سه‌ر هۆشیاری نه‌ته‌واپه‌تی، ده‌بی بله‌ی درووست کردنی کۆمار، سازدانی کۆمار و ئه‌م بزوتنه‌وه‌یه‌ چ کاریه‌رییه‌که‌ی له‌سه‌ر حیزبی دیمۆکرات دانا؟ چۆنکه ئه‌و بزوتنه‌وه‌یه‌ که کۆماری ئه‌ هاته‌ ده‌ری و زۆریش گه‌وره‌تره‌ له‌ حیزبی دیمۆکرات و هه‌روه‌ها له‌ هه‌موو حیزبه‌کانی کوردستانیش، بۆ‌یه‌ پێموایه‌ زۆر پوانه‌یه‌کی ته‌سکی

ئهو مه‌یلانه‌ دژبه‌ری یه‌کیشن، منافیس‌ی یه‌کیشن، به‌لام له‌ مه‌سه‌له‌ی دیمۆکراسی و مه‌سه‌له‌ی نه‌ته‌وییدا ده‌توانن یه‌ک بگرن، هه‌ردوو‌کمان ئێرانچی بووین، کوردستانی بوون هه‌ر ئه‌وه‌ نیه‌ تۆ بله‌ی حیزبیکم له‌ کوردستانم، گرینگ ئه‌وه‌یه تۆ ده‌بی به‌ هه‌موو شتی‌که‌وه کوردستانی بیر بکه‌یه‌وه، ئی‌مه‌ چو‌وین حیزبی کۆمۆنیست دروست بکه‌ین له‌گه‌ڵ چه‌پی ئێران ئه‌نواعی په‌یوه‌ندی و په‌یکارمان بوو خراپه‌میشمان نکرده‌وه، حیزبی دیمۆکراتیش له‌گه‌ڵ خان بابای تهرانی، به‌شیک له‌ چریک و موجاهیدین که ئه‌وان بۆخۆیان کێشه‌یان بوو له‌گه‌ڵ یه‌ک‌هاو‌په‌یمانی به‌ست، هه‌م پارتنێره‌کانی ئی‌مه‌ هه‌م پارتنێره‌کانی حیزبی دیمۆکرات و ئی‌مه‌ش بۆخۆمان بی کێشه‌ نه‌بووین، ئه‌و کێشه‌یه‌ له‌سه‌رمان زیاد بوو یانی باری خسته‌ نیو بزوتنه‌وه‌که‌ تا ئیستاش ئه‌وه‌ بووه، من لام وایه ئه‌و‌رۆ ئه‌گر ده‌رسیک له‌ ده‌یه‌ی شه‌ست وه‌رگرم به‌ هه‌موو قاره‌مانیه‌تی و خه‌باتکاری گه‌لی کورد، پێشمه‌رگه‌، حیزبه‌کان و کادری نه‌ینی کردیان، ده‌بی بێم، له‌ بزوتنه‌وه‌یه‌کی پرگاره‌خوازدا: له‌پێشدا کورد ده‌بی خۆی یه‌که‌دنگ و هاو‌په‌سته‌و یه‌ک‌گرتوو بێ.

ئیه‌ ده‌مانتوانی، راسته‌ بزوتنه‌وه‌ی کوردی پۆشه‌لات گه‌مارۆ درابوو، راسته‌ ئه‌وجۆره‌ی که ده‌بی بێن ده‌نگی به‌ دنیا نه‌ده‌گه‌یشت، به‌لام خۆ زیاتر ده‌یتوانی ده‌ور بگێرێ، ده‌یتوانی به‌ی‌نیه‌وه‌، ده‌یتوانی ماتۆری زۆر گه‌وره‌ بکا، کۆماری کوردستان به‌ ته‌مه‌نیکی که‌م و پانتاییه‌کی جوگرافییایی ته‌سک ئه‌و هه‌موو کاریه‌رییه‌ی دانا، بۆ ئی‌مه‌ نه‌مانده‌توانی پارله‌مانتیکی کوردستان دانیه‌ن؟ که‌ یه‌قی خۆیه‌تی کۆماری ئیسلامی با هێرش بکا، هه‌ر ئه‌و چه‌ن مانگه‌ ده‌مانتوانی ئه‌و کاره‌ بکه‌ین، بۆ ئیستایه‌که‌ به‌وه‌ نه‌که‌ینه‌وه‌؟ ئه‌وه‌یه‌ ماوه‌ته‌وه . کۆمار به‌ ئی‌مه‌ ده‌لتی ئیستایه‌که‌ یادی 75 سا‌له‌ی حیزبی دیمۆکرات ده‌که‌ین، حیزبی دیمۆکرات حیزبیک بووه‌ که له‌ کۆمار به‌شدار بووه، به‌رپه‌وه‌ری بووه، پێشه‌وا قازی محهمه‌د به‌رپرسی بووه، ئه‌وه‌ش ته‌ئسیراته‌که‌ی، هی چیه‌ ئه‌و ته‌ئسیراته‌؟ با سه‌وادتر بوون؟ نه‌بوون، لیژانتر بوون؟ نه‌بوون، دنیا زیاتری ده‌ناسین؟ نه‌یده‌ناسین، یانی هه‌چ‌کام له‌وانه‌ی تیدا نه‌بوو، به‌لام ئه‌و کات کارتیکیان کرد که ئه‌و کاره‌ ماندگار، ئه‌مه‌ بنجینه‌یه‌، به‌نه‌په‌ته‌، ئی‌مه‌ ئیستاش ده‌بی وابکه‌ین ئه‌وه‌ی له‌ ده‌یه‌ی شه‌ست نه‌مانکرد هیوادارم له‌ ئیستادا حیزبه‌کانی رۆژه‌لاتی کوردستان بیکه‌ن.

پ: کاک عومەر به‌رنامه‌که‌مان تاییه‌ته‌ به‌ یادی 75 سا‌له‌ی حیزب بۆ‌یه‌ پرسیاره‌کان تۆ‌تر له‌م چوارچۆیه‌یه‌، هه‌ر له‌ده‌یه‌ی شه‌ستی هه‌تا‌ویدا حیزبی دیمۆکرات چ کاریه‌رییه‌که‌ی له‌سه‌ر هاو‌کێشه‌ سیاسییه‌کانی ئێران و نا‌وچه‌که‌ دانا؟
و: به‌ دلناییه‌وه‌ بزوتنه‌وه‌ی کوردستان به‌ حیزبی دیمۆکراتیش‌وه‌ و به‌ کۆمه‌له‌شه‌وه‌ کاریه‌ری گه‌وره‌یان بووه،

ئیه‌ستا که‌ چاوی لیده‌که‌م ده‌بی ره‌خنه‌ له‌ خۆمان بگرین بۆ له‌ ئه‌ ده‌یه‌ی سه‌ره‌رای جیا‌وازییه‌کانیان، نه‌یان‌توانی پێکه‌وه‌ کیانیکی بۆ کورد درووست که‌ن، کیان مه‌نزورم ده‌وله‌ت نییه‌، یانی سازبه‌یه‌کی کوردی، کوردستانیکی نه‌ته‌وه‌یی، نه‌وه‌ی ئیه‌ستا بیرێ لێ ده‌که‌ینه‌وه‌ بۆ نه‌وکات که‌ بزوتنه‌وه‌یه‌کی گه‌وره‌ له‌ نارادابوو، نه‌مانکرد؟ هه‌له‌ی گه‌وره‌ی ئی‌مه‌ نه‌وه‌ بوو، من بێ ته‌عسوب ده‌لیم هه‌م کۆمه‌له‌ هه‌م دیمۆکرات، هه‌ردوو‌کیان چوون له‌ناو ئێرانییه‌کاندا پارتنێر په‌یدا که‌ن له‌ جیاتی نه‌وه‌ی بزوتنه‌وه‌ی کورد ویک‌ بخه‌ن و بیکه‌ن به‌ هێر، هه‌ردوو‌کمان ده‌مان‌ه‌ویست پارتنێرمان بێ و ئێرانی پشتیوانیمان لێکا تا ئی‌مه‌ له‌ کوردستان به‌ هێرتر بێن، به‌ کۆمه‌کی ئه‌وان کوردستان به‌ هێرکه‌ین، ئه‌مه‌ ئه‌و هه‌له‌ میژووییه‌ و هه‌ر تاییه‌ته‌ به‌ کۆمه‌له‌ و دیمۆکرات نییه‌ پێشتریش له‌ شۆرشێ ئه‌یلوولیش به‌ولاوه‌ هه‌ر کراوه‌ .
پ: کاک عومەر هۆکاری سه‌ره‌که‌ی ئه‌وه‌یه‌ که‌ ئی‌مه‌ که‌وتبوینه‌ ده‌وره‌یه‌که‌وه‌ که‌ بزوتنه‌وه‌ی کوردی و کۆمه‌لگای کوردستانیش مه‌یلی جو‌راو‌جو‌ری سیاسی تیدایه‌، چ بووه‌؟
و: هۆکاری سه‌ره‌که‌یه‌که‌ی ئه‌وه‌یه‌ که‌ ئی‌مه‌ که‌وتبوینه‌ ده‌وره‌یه‌که‌وه‌ که‌ بزوتنه‌وه‌ی کوردی و کۆمه‌لگای کوردستانیش مه‌یلی جو‌راو‌جو‌ری سیاسی تیدایه‌،

دروستی لاهری ۸

هموو ئازادخوازان و نه ته وه کانی ئیزان که زولمیان لیده کرا چاویان له کوردستان بوو، کوردستان ببوو به سەنگەرێک و پوونا کایهک بۆ ههموو، که پشتی پێشبهستن، ئەو ههموو سەرکوتی له ئیزان کرا، ئەو ههموو چالاکوانه سیاسیه که بهرێکران له کوردستانه وه و پێی چوونه دهرێ یا دیمۆکرات ناردنێ یا کۆمهله، ئێره موحیتیکێ ئازاد بوو، کوردستان حیزبێ جۆراوجۆری تیدا بوو و قسهشیان به ئیمهش دهکوت، پێشیان دهکوتین ناسونالیستن پهخهشیان لیدهگرتین، من نالیم که مووکوریمان نه بوو بهلام به ههموو ئەوانه وه، کوردستان ئالترناتیفیکێ چکوله بوو له بهرابهری کۆماری ئیسلامیدا، توودهییه کانی تهرهفداری کۆماری ئیسلامی تهرهفداری خهتی ئیمام و خومهینی دهیاننوانی لێره بن دهیاننوانی لهناو حیزبێ دیمۆکراتیشدا بن، ئەلبهته تهئسیری باشیان لهناو حیزبێ دیمۆکراتدا نه بوو، یانی بهکێک له سهئیشهکان ئەوه بوو یانی وهک چۆن ئیمه چوونمان بۆ ناو حیزبێ کۆمونیست تهئسیری باشی نه بوو. بهلێ بۆیه ئهگر باسی حیزبێ دیمۆکرات بکهی تهئسیری مووسبهتی بوو، ئەوهندهی که ئەو بزوتنه وهیه خۆ راگرێ و پهوالهتیکێ موته مەدیانه له بزوتنه وهی کورد له مقابیل بئرتاریکیه که کۆماری ئیسلامی خهریک بوو دروستی دهکرد بمتنی.

پ؛ حیزبێ دیمۆکرات له دهیهی شهستی ههتاویدا چ پێگهییکی سیاسی له نێو حیزبهکانی کوردستان ههبوو به گشتی؟

و؛ تهبعن ئیمه و حیزبهکانی دیکه ئهوانه کاتی کوردستان لهگهڵ باشوور له پهیوههندا بوین و ئیرتباتمان خۆشبوو، ههم حیزبێ دیمۆکرات و ههم کۆمهله پهیوهندی باشمان بوو و تا ئیستاش حیزبێ دیمۆکرات و کۆمهلهش دوو حیزبن که له باشوور و باکور و پۆژاوا خه لک دهیانناسن، حیزبێ دیمۆکرات بهکێک له پهوته سه ره کێکانی بزوتنه وهی کورده له پۆژههلاتی کوردستان و تهبعییه ههموو کهس ئاوا دهیبینی و دهیناسن.

پ؛ ئه له ئیستادا ئه پێگهیه سیاسیه چۆن دهبینن؟

و؛ له ئیستادا ئهگر خۆمان خراب نه بین دهتوانن باشتربن، بهلام ئهگر بهههوی سهریج بم حیزبهکانی پۆژههلات له پتانسییل و زهر فییه تهی که ئه ورۆکه له پۆژههلاتی کوردستان ههیه دورن، وئهو پێویستیانهی که ئه ورۆ له پۆژههلاتی کوردستان پێویستی، ئیمه له پاشین، زۆر له پاشین. یانی بزوتنه وه که، خه لکه که، پێگه ی کۆمه لایه تیمان که خه باتمان تیییدا کردو و تیییدا بار هاتووین و راهاتووین، زۆر زۆر به نه زه ری من له پێشتره له ئیمه و ده بێ ئەوه چاره سه ر بکه ی.

پ؛ پێویسته چ بکه ی کاک عومر؟

و؛ پێش ههموو شتی که ئه و دهر سه وه رگرین و کوردستانی بئیر بکه ی نه وه و سه عی بکه ی به که یه کی سیاسی که مه یله جۆراوجۆره کان له کوردستان له خۆگرێ، سازبکه ی. پێویسته و مه جبوورین ئەو کاره بکه ی، بۆ ژینگه پارێز، بۆ یارمه تی کرماشان له کاتی بۆمه له رزه، توپوو پایه له ی کۆمه لایه تی له ههموو کوردستانه وه سازده بێ، له ورمی و سوفا و برادۆسته وه ئیمکاناتیان بۆ ده چیت، خه لک له لاو و پیر بۆ ههموو کاره ساتیکێ کۆمه لایه تی، بۆ ههموو خه باتیکێ سیاسی ئاماده یه، کاتیک حیزبه کان بانگه وازی مانگرتن ده دن به پێشوازی ده چن، بۆ مه سه له ی ژینگه پارێزی کۆ ده بنه وه، خۆ ههموو یان کۆمه له نین، ههموو یان دیمۆکرات نین، زۆریشیان که سی غهیری حیزبین، مه یلی جۆراوجۆری سیاسیان تیدا یه، به لام له سه ر ئەو مه سه لانه یه که ده گرن و کاری گه و ره ش ده کن، ئیمه ده بێ دهرسیان لێ وه رگرین.

پ؛ یانی پێتانوایه حیزبهکانی پۆژههلات ده بێ زۆرتر خۆیان ئاده یه که نه وه له گه ل خه لکی پۆژههلات؟
گرینگ ئەوه یه به پێی پێویستییه کانی پۆژههلات ئیمه ههنگاو هه لگرین. ئیمه ش قه بوولی ئەوه بکه ی که

ده کرێ به که یه کی سیاسی یه گرتو و له کوردستان هه بێ به مه یلی جۆراوجۆری سیاسیه وه، ده کرێ پارله مانیک له تاراوگه بۆ کوردستان پێک به نین و کاری پێکه ی، ده کرێ ئەوه دیاری بکه ی تا هه لێژاردنیکێ ئازاد، کوردستان چۆناوچۆن ئیداره بکرێ، مه ده سه کانی چۆن بێ، مالمیاتی چۆن بێ، ئەوه له نا کاو کۆماری ئیسلامی تیکچوو، لاوازیوو، نه ما، ئیمه چ سیاسه تیکمان به رانه بری هه بێ، ئیمه به رانه بر ههموو ئە پێویستیانه وه بیده نگین. ده بێ ئەوه بکه ی و ته وافی له سه ر بکه ی. ئیمه به خۆشیه وه ئیستا ئەو جۆره باسانه له نێواندا هه یه، به لام کات پێمانییه زۆر به ده سه ته وه بێ، زۆر جیدی ئیمه ده بێ ئەوانه به رینه بواری کرده یی، من ده لیم ئالترناتیفی سێ به ر دروست که ی له کوردستان، به راحه تی پێیان به یه کاکه ئەو مالمیاته مه دن، ئەو پولی به رقه بده ن ئەوه ئاوابن، ئەوه نه زه ری ئیمه یه، که س ئەوانه ی مالمیان لێ داگیر ده کرێ و شو رشگێژ بوون و پێشمه رگه و

ئه گر بم هه وی سهریج بم حیزبهکانی پۆژههلات له و پتانسییل و زهر فییه ته ی کوردستان هه یه دوورن.

، وئه و پێویستیانه ی که ئه ورۆ له پۆژههلاتی کوردستان پێویستی، ئیمه له پاشین، زۆر له پاشین. یانی بزوتنه وه که، خه لکه که، پێگه ی کۆمه لایه تیمان که خه باتمان تیییدا کردو و تیییدا بار هاتووین و راهاتووین، زۆر زۆر به نه زه ری من له پێشتره له ئیمه و ده بێ ئەوه چاره سه ر بکه ی.

پ؛ پێویسته چ بکه ی کاک عومر؟

و؛ پێش ههموو شتی که ئه و دهر سه وه رگرین و کوردستانی بئیر بکه ی نه وه و سه عی بکه ی به که یه کی سیاسی که مه یله جۆراوجۆره کان له کوردستان له خۆگرێ، سازبکه ی. پێویسته و مه جبوورین ئەو کاره بکه ی، بۆ ژینگه پارێز، بۆ یارمه تی کرماشان له کاتی بۆمه له رزه، توپوو پایه له ی کۆمه لایه تی له ههموو کوردستانه وه سازده بێ، له ورمی و سوفا و برادۆسته وه ئیمکاناتیان بۆ ده چیت، خه لک له لاو و پیر بۆ ههموو کاره ساتیکێ کۆمه لایه تی، بۆ ههموو خه باتیکێ سیاسی ئاماده یه، کاتیک حیزبه کان بانگه وازی مانگرتن ده دن به پێشوازی ده چن، بۆ مه سه له ی ژینگه پارێزی کۆ ده بنه وه، خۆ ههموو یان کۆمه له نین، ههموو یان دیمۆکرات نین، زۆریشیان که سی غهیری حیزبین، مه یلی جۆراوجۆری سیاسیان تیدا یه، به لام له سه ر ئەو مه سه لانه یه که ده گرن و کاری گه و ره ش ده کن، ئیمه ده بێ دهرسیان لێ وه رگرین.

خه باتکار بون پێگه مه دن، ماله کی هه رکه س بیکرێ لێ ده ستیننه وه، مالمیات له سه ر خه لکی که م ده ست و هه ژار که م بێته وه، ده بێ پۆچینه ناو ژیا نی واقعی خه لکه وه، که خه لک ته سویریک په یدا بکا بلێ، به لێ ئاوا ده کا حوکومه تی کوردی، بۆ خۆیندن و بۆ هه ر شتیکی دیکه، ئیمه به رانه مان چییه؟ ئیستا سن مانگی دیکه ئیزان بشیوی، کتیبه کانی ده رسی چیان لیدی؟ ئیمه هه ر له کلاسی ئەوه له وه چ کتیبیکێ ده رسی ده دینه

ده ست قوتابییه کان؟ کۆمه له بۆخوی کتیبی خۆی چاپ ده کا، حیزبێ کۆمونیست بۆخوی کتیبی خۆی چاپ ده کا، خه بات بۆخوی کتیبی خۆی چاپ ده کا؟! تۆ چا ولیک کوردی باشوور که هه میشه وه زعی ئیونه ته وه یی یارمه تی ده ریان بووه، ئەگه ئەوکاته ی به ره ی کوردستانیان دروست نکردبا و توافقیکیان نکردبا نه ده چوونه پێش.

ئیمه له ئیستادا زۆر زیاتر ده بێ بیر له وانه بکه ی نه وه، من پێموا یه ئەوانه ده بێ بێته مژاری جیدی پۆژ، ئیداره و ژیا ن هه تا هه لێژاردن به رپۆده چیت. قوبولمانه ئیمه ده له ی پڕولاریزمی سیاسیمان قوبوله، سیکۆلارین، جیایی دین له ده ولته تمان قوبوله، ههموو مه زه ه بیک ئازاده، ده ولت یارمه تی هێچ مه زه ه بیک نا کا زولم و زۆری لیکرێ، ههموو ئەوانه ده لێن، هه لێژاردنیش ده که ی، ههمومان قوبولمانه هه رکه س ده نگی زۆرتر بوو، ئیئتلاف ده کرێ وه کوو ههموو دنای ئەورۆکه که ده یبینین له شه رق و غه رب و ههموو جی هاندا، پارله مان تاران و حیزبه کانی که ده نگ دیننه وه و ئەو مه یله سیاسیه یه که ده نگ دیننه وه، ئیئتلاف ده کن، ئەوه ی زۆرینه بوو حوکومه ت پێک دینێ، به لام ئەورۆ کۆماری ئیسلامی دوومانگی دیکه پووخوا و جه نجال و کێشه ی گه و ره دروست بوو، ئیستا ده یبینین ههموو پالوگی گاز و نه وتی ئیزان له ئیعتساب دایه ئەوه په ره ی ستاند، جۆریکی دیکه بوو، کوردستانیان وه ک چۆن سه دام حوسین پۆژیک له کوردستان هێزه کانی کشانده وه و مه رکه زی ته قوییه ت کرد، له میژووی ئیزاندا دیومانه ئه گر مه رکه ز زۆری بۆهات، له مه رکه ز خۆی به هێزه کا دیننه وه بۆ حاشیه، له درێژه ی میژووی ئیزاندا ئیمه چه ندینجار ئەوه مان دیوه. ئەوه هات ئیمه پچینه وه سالیک، دووسال، سێسال زۆر ئازا بین با تۆمانگ ده مانگ هه لێژاردن و ئەوانه ده ست پیده که ی.

پ؛ کاک عومر باسی داماتوری ئیزان و کوردستان کرد به تابه تی کوردستان، ئیوه وه کوو کۆمه له ی زهحه مته کیشانی کوردستان و حیزبێ دیمۆکراتی کوردستانی ئیزان و دوو حیزبێتر له ناوه ندی هاوکاری حیزبه کانی پۆژههلاتی کوردستاندا چ پلانیکتان بۆ داماتوو هه ی؟

و؛ ئەو قسانه ی که من عه رزت ده که م ئەوه خه ون و ئاوات و ئاره زووی منه و ده زانم به پیزانی دیکه ش له گه ل ئەوه دوور نین، بۆ ئەو ناوه نده ئیمه ده بێ له سه ر ئەوه کار بکه ی زۆر پۆشن ئیمه ده بێ ئەو ناوه نده بگه یه نین به و جیهی که بتوانی به که یه کی سیاسی بێ له کوردستان، نه ک وه تاغیک بێ یا سازه ییک بێ بۆوه ی حیزبه کان دیالوگی تیدا بکه ن و جار جار به یانییه ی تیدا بده ن، ئەمه کافی نییه، ده بێ هیزی یه گرتووی پێشمه رگه دروست کا، ده بێ بێت به وه یاسا کانی ئیداره ی ولات بۆ کوردستانیکی دیکه دوا ی کۆماری ئیسلامی هه ر له ئیستاو ه بنووسریته وه. کاتیک به هه شتی له پاريس خۆمه ینی پاکه تیک پیده دا و پێی ده لێ ئەو پاکه ته مه که وه و ده لێ من ئەوه ده چمه وه بۆ ئیزان و ئەگر له وئ سهرکه وتین ئەوه بیده وه به خۆم ئەگر نا من مر دم و شکا ین جا ئەکاته بیکه وه، که ده ی هینیته وه و ده یدانه وه به خومه ینی، خومه ینی ده لێ نازانی ئەوه چییه؟ ده لێ ناوه لا، ده لێ ئەوه قانوونی ئەساسی کۆماری ئیسلامی ئیزانه، خومه ینی له نه چف قانوونی ئەساسی ئیزان ده نووسن، ئیمه به و ههموو ئاکادیمیه ته کورد و پوونا کبیره ناتوانین له ئیستاو ه یاسا ی ئیداره ی ولاته که مان ده ست پێکه ین؟. ئەو ههموو کورده له دانیشگا کانن، مامۆستای زانکۆن به ئورپا و ئامریکا بلأو بونه ته وه ناتوانن لۆبیه گریه یه کی باش بکه ن؟ ئیمه ده بێ بیر له وانه بکه ی نه وه و کاری جیدی له سه ر ئەوانه بکه ی، وه زیفه ی ئەو ناوه نده ئەوه یه، ئەگر ئەوه بکا ئەو ناوه نده ئیفتخاریکی میلیلی بۆخوی دروست کردو. چۆن کۆمه له ده لێ من به که مجار چه که م به زۆری خسته سه ر شانی ژن و ئەوه ئیفتخاریکه بۆ من ماوه ته وه، حیزبێ دیمۆکرات ده لێ له کۆماری کوردستان من به که م حیزب بووم و ئەو حیزبه بوم که له کۆماردا به شداریم کردو و کۆمارم پێک خستوو و ئەو ئیفتخاره بۆم ماوه ته وه، ئیستاش ئەو ناوه نده

بۆ ئەو ناوه نده ئیمه ده بێ له سه ر نه وه کار بکه ین زۆر پۆشن ئیمه ده بێ ئەو ناوه نده بگه یه نین به و جیهی که بتوانی به که یه کی سیاسی بێ له کوردستان، نه ک وه تاغیک بێ یا سازه ییک بێ بۆوه ی حیزبه کان دیالوگی تیدا بکه ن و جار جار به یانییه ی تیدا بده ن، ئەمه کافی نییه، ده بێ هیزی یه گرتووی پێشمه رگه دروست کا، ده بێ بێت به وه یاسا کانی ئیداره ی ولات بۆ کوردستانیکی دیکه دوا ی کۆماری ئیسلامی هه ر له ئیستاو ه بنووسریته وه.

و دانه دانه ی ئیمه ئاوا ئیفتخارمان بۆ ده میتته وه که له سه ر ئەو مه سه له ئەساسیه ته وافی بکه ی. **پ؛ کاک عومر چه نده خۆشبین به وه ی که له ناوه ندی هاوکاری حیزبه کانی پۆژههلات بگه نه خالیک بۆ ئەوه ی که یه ک گوتارییه ک بۆ کوردی پۆژههلات دروست بێت؟** و؛ ئەگر خۆشبین نه بم واوه یلایه، ئەوه نا که ین چ ده که ین، ئەوه نه که ین یانی مه رگی خۆمان، زۆر به راشکاوی ده بێ بلیم، ئەو ده ورده نه ماوه وه ک ده یه ی په نجا و کاتی پوو خانی پزیمه شا، دیمۆکرات بۆخوی هیز کۆکاته وه و کۆمه له بۆخوی هیز کۆکاته وه و هه ر ئەو دوو حیزبه ده ین، به دلنیا یی و نا بێ. به دلنیا یی ئەگه ر ئەو کارانه ی که ئاماژه م پیداو نه که ین، دونه یی ده ره وه بایه خیکمان بۆ داده ن، نه ئۆپوزیسیونی ئیزانی و نه برا کورده کانی خۆشمان، جا ئەگر ئیمه هینده بیکفایه ت بین و نه توانین به توافوقیک بگه ین و ئەگر بیر له وه بکریته وه که په نگه ئەوه سه رنه گرێ، سه رنه گرێ فاجعه یه و واوه یلایه. پۆژههلاتی کوردستان به و به ستینه گه و ره و ئەو خه با ته گه و ره یه ی که تیدا هه یه، به و هۆشیا رییه سیاسییه ی که تیدا هه یه، به و پێش ره وه ی فره هنگی که له پۆژههلاتی کوردستان هه یه، ئیمه ولامی نه دینه وه، پۆژههلاتی کوردستانه به نه زه ری من تووشی کیشه و ملامانه ی ناوخۆیی ده بێ و خه لکیش به سه ریدا زال ده بێ، ئۆپوزیسیونی ئیزانیش به سه ریدا زال ده بێ و زه ره ری گه و ره ی تیدا ده که ی. چونکه من وه زعه که واده یبینم، من پێموا یه ئیزان له گۆرپان دایه و به نه زه ری من ههموو به رپرسیانی حیزبه کانی پۆژههلاتی کوردستان که ئیستا له و ناوه نده ین، هه ست به و به رپرسیاره تییه ده که ن، درایه ت و عه قلی ئەوه هه یه بگه ین به ئەنجام، ئیستا که م پویش توین به لام ده توانین خیرا تر برۆین.

پ؛ کاک عومر وه کوو پرسیاری کۆتایی پێوه ندی ئیوه وه کوو کۆمه له ی زهحه مته کیشانی کوردستان له گه ل حیزبێ دیمۆکراتی کوردستانی ئیزان چۆنه؟ و؛ ئیمه په یوه ندیمان باشه جیا له وه ی له و ناوه نده به یه که وه هاوکارین و کار ده که ین، به لام ئەگر ئەو سالانه ش چا و لیکه ین له به رامبه ر کۆماری ئیسلامیدا له زۆر هه لویستی سیاسی، ئیمه نزیکایه تیمان بووه، له ناوه ند دیالوگمان هه یه و هیوادرم ئەو په یوه ندیا نه ش له پینا و گه شه پیدانی ئەو ناوه نده زۆرتر په ره بستی.

پیناسه‌ی جنسییه‌ی ریگه‌ری به خته وه‌رییه

سولماز دورودی

تا ده‌گاته ئه‌و ئاکامه‌ی به‌دلپه‌تی. له ریگه‌ی ئه‌م وینه‌یه‌ش په‌یامیک ده‌نێری بۆ هه‌موو کچان و ژنان که له سالی ۲۰۲۰ یه‌ش هه‌شتا ئیمه له کۆمه‌لگایه‌کی پیاوسالار ده‌ژین و ئه‌بێ به‌رده‌وام بین له کارکردن بۆ گه‌یشتن به‌ مافه‌کانمان. باسی په‌روه‌رده‌یه‌ک که کچان ئازا و بزێو باربێنی باسیکی به‌رده‌وامی لایه‌نگرانی یه‌کسانی و مافی ژنانه. ئه‌وه‌ی که هه‌ول به‌دین کچه‌کانمان فێرکه‌ین پارێزگاری له خۆیان بکه‌ن، ئاماده‌ نه‌ین بیه‌مافی و ژۆر قه‌بوول بکه‌ن و پێداگری له‌سه‌ر ئه‌ستاندنی مافه‌کانمان.

سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ی ژنان ده‌بێ شیلگی‌ترین خه‌باتکارانی ئه‌و سه‌نگه‌ره‌ بن و هه‌نگاونان و هه‌ولدان بۆ ده‌سته‌به‌رکردنی دنیایه‌کی یه‌کسان وه‌کوو ئامانجی سه‌ره‌کی هه‌وله‌کانمان دابنێن به‌لام ئه‌وه‌ی که ژۆرجار له‌بیر ده‌چن ئه‌وه‌یه که هه‌ولدان بۆ بنیاتنانی کۆمه‌لگایه‌کی یه‌کسان ئه‌رکی هه‌موو مرۆفکه‌نه‌ و ته‌نها

ئهم وینه‌یه‌، خانمه‌ نینگارکیش ئیلین زلاتکوویچ (Elin Zlatkovic) دوا‌ی سێ رۆژ کاری به‌رده‌وام کیشاویه‌تی. وینه‌که وینه‌ی ئه‌کته‌ری سه‌ره‌کی چیرۆکی پیبپی لۆنگسترومییه له نووسینی چیرۆکنووسی به‌ناویانگی سۆئیدی (Astrid Lindgren) ئاسترید لیندگری. پیبپی نموونه‌ی کچکی سه‌ربزێو و ئازایه که له‌ده‌ره‌وه‌ی چوارچێوه‌ دیاریکراوه‌کانی کۆمه‌لگا هه‌لسوکه‌وت ده‌کا و ده‌یه‌وی خۆی بێ و ئه‌وه‌ی به‌دلپه‌تی بیکا به‌بێ ئه‌وه‌ی که‌سانی دیکه‌ بتوانن سنووری بۆ دیاری بکه‌ن.

ئیلین باس له‌وه‌ ده‌کات که بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌نجامی کاره‌کانی ته‌واو به‌دل بێ واز له کارکردن ناهێنێ و به‌رده‌وام ئه‌بێت

هه‌ر هه‌لسوکه‌وتیک به‌رانبه‌ر به‌ ژنانی دیکه‌ن. هه‌موومان پیکه‌وه‌ ده‌بێ کار بۆ ئه‌وه‌ بکه‌ین که جنسیه‌ت چیدیکه‌ له کۆمه‌لگادا گرینگی و ده‌وری نه‌بێ، ته‌نها ئه‌وه‌کاته‌یه که هه‌موومان ده‌توانین خۆمان وه‌کوو مرۆفکی ئازاد پیناسه‌ بکه‌ین، پێشکه‌وه‌ین و چێژ له ژیان وه‌رگیرین.

ژنان یان پیاوان یان جنسه‌کانی دیکه‌ به‌ته‌نهایی ئه‌و ئه‌رکه‌یان له سه‌رشان نییه. ئیتمه‌ی که ده‌مانه‌وی کچانمان ئازا و سه‌ربزێو و سه‌ره‌خۆین چ بیریکمان له باقی کۆمه‌لگا کردووه‌ته‌وه‌؟ ئه‌ی په‌روره‌کردنی کۆپه‌کانی یه‌کسانخواز دیویکی دیکه‌ی ئه‌و دراوه‌ نییه‌؟ بۆچی به‌ جیگه‌ی ئه‌وه‌ی ته‌نها خه‌می ئه‌وه‌مان بێ کچه‌کانمان یه‌کسانخواز په‌روه‌رده‌ بکه‌ین هه‌ولی ئه‌وه‌ نه‌دین که مناله‌کانمان به‌ بێ له‌به‌رچاوه‌گرتنی جنسیان به‌ شیوه‌ی ئینسانی گه‌وره‌ که‌ین؟ ئایا کاری بنجینه‌ی ئه‌وه‌ نییه‌ که په‌روه‌رده‌ی کۆمه‌لگا ئینسانی بێ و تێیدا جنسیه‌ت دیاریکه‌ری ماف و ده‌سه‌لات و ... نه‌بێ؟

لێکۆلینه‌وه‌ خه‌سارناسیه‌یه‌کانی سه‌ر توندوتیژی به‌رانبه‌ر به‌ ژنان نیشانیان داوه‌ که چهنیک کار بۆ ئه‌و کچانه‌ی که توشی توندوتیژی بوون کراوه‌ ئه‌بێ دوو ئه‌وه‌نده‌ش کار بۆ ئه‌و کورانه‌ بکری که توندوتیژیان نواندووه‌ چونکه‌ ئه‌و کورانه‌ به‌و فه‌ره‌ه‌نگه‌وه‌ گه‌وره‌ کراون که خۆیان به‌ خاوه‌نی ژنانی نزیکیان ده‌زانن و هاوکات پێیان وایه‌ خاوه‌نی مافی

توندوتیژی له ناو خانه‌واده‌دا

چیمه‌ن جه‌واندودی

دایه‌، به‌لکوو هه‌موو ئه‌ندامانی خێزانه‌که ده‌گرێته‌وه‌ و کاریه‌ری نگاتیف وه‌نرینی له‌سه‌ر ده‌روونیان به‌جێده‌هێلێ.

توندوتیژی تاییه‌ت به‌ ژن یان پیاو نییه‌ و دیاره‌یه‌کی گشتیه‌ له کۆمه‌لگای پیاوسالاردا، واته ژنان و پیاوان هه‌ردووکیان ده‌توان هه‌م قوربانی و هه‌م تاوانباری ئه‌و توندوتیژییه‌ بن. به‌لام له‌به‌ر ئه‌وه‌ی سیستمی پیاویا‌وکسالار له‌سه‌ر بنه‌مای بالاده‌ستیی پیاوان دانراوه‌ و یاسا و رێسا و نه‌ریت و کولتوره‌کانی ریگه‌ی به‌ پیاوان داوه‌ بۆ توندوتیژی و توندوتیژی دژی ژنان تۆرمالیزه‌کراوه (که ئه‌مه‌ له ئاماره‌کاندا به‌ پوونی ده‌رده‌که‌وی که نزیکه‌ی ته‌واوی توندوتیژییه‌کانی نیو خانه‌واده‌کان له لایه‌ن پیاوانه‌وه‌ ده‌کرێن) ئه‌م دیاره‌ دزیوه‌ وه‌کوو دیاره‌یه‌کی پیاوانه‌ پیناسه‌ ده‌کرێ.

پرسیاریکی گرینگ که له‌ په‌یوه‌ندی له‌گه‌ڵ باسی توندوتیژی دێته‌ گۆرێ ئه‌وه‌یه‌ که ئایا له‌ بوون و سه‌ره‌ه‌ل‌دان و مانه‌وه‌ی دیاره‌ی توندوتیژی خێزانی له‌ ئاستی به‌رپرسایه‌تی تاکدا، هه‌موو ئه‌ندامانی بنه‌ماله‌ وه‌ک یه‌ک ده‌ور و کاریگه‌ریان هه‌یه‌؟ واته ئایا هه‌موو ئه‌ندامانی ئه‌و بنه‌ماله‌یه‌ که تێیدا توندوتیژی بۆته دیاره‌یه‌کی باو و رۆژانه، وه‌ک یه‌ک به‌رپرس له‌ سه‌ره‌ه‌ل‌دان و گه‌شه‌ و مانه‌وه‌ی ئه‌و دیاره‌یه‌دا؟ له‌م باره‌وه‌ بپووسته‌ بلێن نه‌خێر، به‌لکوو ئه‌و که‌سه‌ی که توندوتیژی به‌کارده‌ینێت به‌رپرسی سه‌رکییه‌ به‌لام هاوکات بپووسته‌ له‌بیرمان نه‌چێت که ئه‌و

دیاره‌ی توندوتیژی خێزانی یه‌کێک له‌ ویدیاره‌ ترسناکانه‌یه‌ که تاییه‌ت به‌ کۆمه‌لگایه‌کی دیاریکراو نییه‌ و له‌ شکل و فۆرمی جیاوازا بووه‌ته به‌شیک جیانه‌کراوه‌ له‌ ژبانی کۆمه‌لگایه‌کی تاکه‌کانی کۆمه‌لگا، ئه‌م دیاره‌یه‌ی کارتیکردن و ئاسه‌واری خراپی له‌سه‌ر هه‌موو لایه‌نه‌کانی ژبانی بنه‌ماله‌یه‌ک له‌ پووی جه‌سته‌یی، عاتفی و ده‌روونی و ته‌نانه‌ت په‌یوه‌ندییه‌ کۆمه‌لگایه‌یه‌کانیشه‌وه هه‌یه. ژبانی خێزانی و کۆمه‌لگا ده‌شیوینێ، و به‌گشتی بنجینه‌ و بنه‌ما سه‌ره‌کییه‌کانی ژبانیکی ئاسایی له‌ گرێته‌ ده‌با.

توندوتیژی به‌رامبه‌ر به‌ ژبانی بنه‌ماله‌ ژۆر به‌رفراوانتره‌، به‌تایه‌ت ژبانیکی که له‌ بنه‌ماله‌دا رۆلی «دایکایه‌تی» و به‌پێوه‌رایه‌تی و کاروباری باره‌ینان و په‌روه‌رده‌ی له‌ ئه‌ستویه‌، له‌پاستیدا ئه‌و رۆله‌یان به‌سه‌ردا ده‌سه‌پینن بێ ئه‌وه‌ی بۆ ئه‌و رۆله‌ فێر بوینن و بار هاتبێن. که‌واته سپاردنی ئه‌م ئه‌رکه‌ به‌ ژنان به‌و شیوه‌یه‌ و چاوه‌روانی ئه‌وه‌ی که دایک که ژنه‌ و خۆی له‌ کۆمه‌لگای پیاوسالاردا کۆپه‌یه‌ و له‌ ده‌رفه‌تی په‌روه‌رده‌ی شیاو و سه‌رده‌میانه‌ و خۆپێگه‌یاندن له‌و بواره‌دا بپه‌ش بووه‌ له‌ خۆیدا توندوتیژییه‌.

توندوتیژی خێزانی ته‌نیا ئه‌و دوو که‌سه‌ ناگرێته‌وه‌ که توشی کێشه‌ بوون و گرزی و ئالۆزیان له‌ نیوان

ئه‌گه‌ریش بیزانن یاسا و ناوه‌ند و شۆپنیک نییه‌ که پشتیوانییان لێکا و دالده‌یان بدا و یارمه‌تیان بکا له‌ دۆخه‌ ده‌ریاز بن. ته‌نانه‌ت له‌ ولاتانی پێشکه‌وتوشدا سه‌ره‌پای بوونی یاسای گه‌لێک مرۆفانیه‌تر که پشتیوانی له‌ قوربانیان ده‌کا هه‌شتا به‌ شیوه‌یه‌کی به‌رچاوه‌ ئه‌و کولتوره‌ ژاله‌.

تاییه‌تمه‌ندییه‌کانی توندوتیژی دژ به‌ ژن

۱_ کاتیکی پیاویک هه‌لده‌ستیت به‌ لیدانی فیزیکی و جه‌سته‌یی هاوسه‌ره‌که‌ی، یان بپێزی سووکایه‌تی بێ ده‌کات ئه‌وه‌ له‌ پووی جه‌سته‌یی و ده‌روونییه‌وه‌ ئازاری ده‌دات و ئه‌م شیوازه‌ له‌ توندوتیژی، به‌ «توندوتیژی به‌ئه‌نقه‌ست» ناوده‌بریت.

۲_ ناوه‌پۆکی توندوتیژی خێزانی پێش هه‌مووشتیکی پێشیکردنی ماف و ئازادی تاکه‌که‌سییه‌، سه‌پاندن و سه‌لماندنی ژۆره‌ملتی هه‌ربابه‌تیک که مرۆف لای خۆی پێی دروسته‌ و ئه‌م بۆچوونه‌ی خۆی به‌ ژۆر به‌سه‌ر به‌رامبه‌ره‌که‌یدا بسه‌پینێ، ئه‌وه‌ ده‌چێته‌ خانه‌ی توندوتیژییه‌وه‌.

ئه‌گه‌ریش بیزانن یاسا و ناوه‌ند و شۆپنیک نییه‌ که پشتیوانییان لێکا و دالده‌یان بدا و یارمه‌تیان بکا له‌ دۆخه‌ ده‌ریاز بن. ته‌نانه‌ت له‌ ولاتانی پێشکه‌وتوشدا سه‌ره‌پای بوونی یاسای گه‌لێک مرۆفانیه‌تر که پشتیوانی له‌ قوربانیان ده‌کا هه‌شتا به‌ شیوه‌یه‌کی به‌رچاوه‌ ئه‌و کولتوره‌ ژاله‌.

مردن له ئاکامی برسیهتی پارێزه لگره و دهکریت بهری پێ بگیری

وهگرتان له ئالمانیهوه: پدرا م زاریعی

«هه منداڵیک که له برسیهتی دا بمریت، دهکووریت». هه م وه ناسراوهی پهخنهگری سهرمایه داری، ژان تسیگلر، پێش پهتای جیهانی کۆفیدی ۱۹ (کۆرۆنا) پێ له راستی و دروستی بوو و ئیستاکهیش هه بێ گۆپینی ناوهڕۆکی دروست و راسته. تهنیا ژمارهێ ئه منداڵانهی پێ زیادهکراوه که له پال برسیهتیه هه مموکاتیهکه، به برسیهتی نوێکه که له ئاکامی فایزۆسی کۆرۆنا سهری هه لداوه، خه ریکن دهرمن. به پێ راپۆرتیکی ریکخراوی ئامریکی افبرای که له بواری سیاسهتی گه شه پیدان و پێشکه وتن خه ریکی پشکنین و کۆششه، ۱۸۰ ههزار منداڵی ژێر ته مهن پینچ سال، هه ره له سالی ۲۰۲۰ له ئه نجامی بارو بوخه خراپه ئابوریه که به بوونهی کۆرۆنا و داخستنی سنورهکان و بازارهکان گیانیان له دهست دهدهن. له سالهکانی پێش کۆرۆنا، ژماره ی ئه منداڵانهی که هه ره سال به هۆی برسیهتی گیانیان له دهست دهده، هه ندیک زیاتر له دو ملوین کس بوو. ته نانت ئه وهی که ریزه ئه م منداڵانه که تیا دهچن له سالی ۱۹۰۰ زاینیه وه پووی له

خواره وه بووه هه یج مایه ی خۆشحالی نییه، له به ره ئه وهی که ئه منداڵانه ییش که به خودی برسیهتیه که نامرن، گه لێ جار خه ساره که نه ئه م ناساخ و ناسازیه له سه ره نهشارکردن و بالاکردنی جهسته یی و رۆحی هه تا دوا چرکه ساتی ژانیان له گه ل خۆیاندا هه لده گرن و ئاستی ته ندرووستییان بۆ هه میشه هه ره نزم ده بێت. پهتای جیهانی کۆرۆنا رهنگه چاره نووس بێت، به لām برسیهتی هه یجکات چاره نووس نه بووه و نییشه. نه خشه و پلانگه لیکه فره زۆر هه یه که به پێی ئه وانه دهکریت و لاتهکانی << باشور جیهانی >> * * * دژ به برسیهتی خۆراگر بکړین و بهرخودانیان پێ ببه خشیند. هه ره له سالی ۲۰۱۸ ئه نچۆمه نی راپۆرتکاری جیهانی بو کشتوکال، له گریبه ندی کوتایی خۆیدا ئامازه به وه دهکات که ئه وان به و زانیاریه گه شتن که ریکای به رهنگار بوونه وه و شه رکدن له گه ل برسیهتی ته نیا له په ره پیدانی ئیکۆلۆژی کشتوکالی * * * دایه. له ئه و کاته وه تا ئیسه هه یج بایه خیک نه دراره به ئه م راپورته و هه یج ههنگاوێک بۆ گۆرانکاری و چاکسازی کشتوکالی پووی نه داوه، چوونکو و لاته ده ولمه نهکانی باشور جیهانی هه تا هه نووکه سیاسه ته کشتوکالیهکانی خۆیان ده به نه به پێوه. له مۆنساتۆ بگره تا ئه گات به گلنکۆر و تۆنیس * * * * * هه مووی کۆمپانیا فره نه ته وه یه کانی و لاته ده ولمه نهکان ته نیا

هه ولی ئه وه دهدهن له ریکای کشت بیزینس * * * * * سویدی خۆیان زیاد بکن. ئاسایه که ئه م سیاسه ته سو دخوازانانه و ئه م په چکه یه که ئه مان گرتوویانه ته به ره هه یج سنوریک ناسیت و هه ره چۆن تا ئیسه دیمانه به به های ته رتوتوونا کردنی کانی و سه رچاوه وه زه مینهکان، خاپوورکردنی و کاول کردنی ژینگه و خراپ کردنی دۆخ و په وشتی ئیش کردنی کرێکاران و له م دوا یانه وه گیانی مندا لآن ته واد ده بێت. هۆکاری هه مووی ئه م کاره ساته مرۆقیانه ئه وه یه که و لاتهکانی << باکور جیهانی * * * * * >> به ره مه زنده بابی (زیاده له پنیوست) که ی خۆیان له بازارهکانی باشور جیهانی به نرخیکه فره نزمتر له نرخیکه که به ره مه کشتوکالیهکان له خودی ناوچه که بو به ره مه هاتن پنیوستیانه ده فرۆشن. له ئه نجامی ئه مه به ره مه هتانی خۆمالیی و ناوچه یی که هیزی به رنگار بوونه وه ی نییه، له ناو ده چیت و خه لکی جووتیاری ناوچه که پووت و نه دار ده کړین، به شیوه یه ک که زۆریه ی خه لکه که ناچار ده بن دوا ی ماوه یه ک شوینی ژانیان به جێ بیلن و کۆچی به کۆمه ل بکن. له پۆر پووتنه که تا ئه و کاته ی که ده ستریزیه که له سه ره سه ره بووی و لاتهکانی باشور جیهانی له بواری دابین کردنی پیدایهتی خوارده مه نییهکان کوتایی پێ نه بێت، مندا لانی هه ره ده بن به قوریانی قهیرانی برسیهتیه که به ئاسانی به ری پێ ده گریت. * ژان تسیگلر، کۆمه لناس، پامیار، سیاسه توان و زۆمان نووسی سو یسیه. تسیگلر وه ک په کێک له هه ره به ناویانگ رخنه گه ره کانی سه رمایه داری و گلۆبالیزه. * * * باشور جیهانی، چه مکێکه که بۆ یه کم جار له سالهکانی ده یه ی ۱۹۸۰ له لاینی بانکی جیهانی

سه رچاوه: رۆژنامه ی Neues Deutschland

ریگای هه وریشم

ئاروین سه عیدپوور

له کاتیگدا و لاتی ئێران له ژێر قورستین گه مارۆ ئابوریهکان دایه و هه روها له گه ل قهیرانه جۆراوجۆرهکانی ئابوری، سیاسی و کۆمه لایهتی له ناوخۆی و لاندنا پوویه پووه، گریبهستی هاوکاریی ۲۵ ساله له گه ل و لاتی چیندا بووه ته بابته یکی گرینگ و سه رنجرانگێش بۆ هه موو میدا و تۆره کۆمه لایهتیهکان. له م وتاره ده ول هه ل ده ده نامازه به چه ند و لاتیگ بدهم که و لاتی چین وه ها گریبهستی هاوکاریی له گه ل نووسیون و هه روها باس له کاریگه ری ئه م چه شنه گریبه ستانه له سه ر ژینگه، کرێکاران و به تابهت هاو و لاتی ئه و شار و گوندانه بکه م که گریبه ستانهکان مسۆگه ر ده بن. به پانتایی مژوو ئه م چه شنه گریبه ست و به رنامه نه که له ژێر چه تری سه رمایه داری دان، ته نیا مه به ستیان کۆکردنه وه ی سووده و ئاکامه کیشیان ته نیا به های زنده و پته و کردنه وه ی مه وادی نیوان ده سه لاتداران و بیده سه لاته کانه و زۆر ساکارانه یه ئه گه ر وه ک به رنامه ی گه شه خوازی به ئه ژمار بێت. ئه م چه شنه گه ریبه ستانه له لایه ن ده ولته تانی پێشکه وتووی جیهان هه میشه به سه ر و لاتی هه ژار و گه شه نه کردوودا سه یبنداره، بۆیه ئه م چه شنه گریبه ستانه تیاچوونی هه ره زۆرتری ژینگه وه روها بۆ سه ر کرێکاران گوشاریکی راسته وخۆ و فره ره هندی به شوینه وه ی. له به شی سه ره کی گریبه ستی نوئی نیوان چین و ئێران ئامازه ده دات:

«ئه م بڕنامه یه ده بیته هۆی کرانه وه ی وه رزیکه نوئی له نیوان دوو شارستانیته ی گه وریه ئاسیا واته ئێران و چین له ژێر ناوی ریگای هه وریشم.» به رنامه ی ریگای هه وریشم بۆ یه کم جار له سالی ۲۰۱۲ زاینی و له لایه ن سه رۆک کۆماری چین» شی جین پینگه وه» باسی لیکرا و له سالی ۲۰۱۵ زاینی له لایه ن کۆمیته ی ناوه ندیی حیزبی کۆمونیستی چینه وه په سه نکرا و نزیک به یه ک تریلیۆن دۆلار بوچه ی بۆ ته رخان کرا. مه به ست و ئاکامه کانی ئه م پرۆژه سه رمایه دارانه خۆی له ژێر چه مکه کانی وه ک بیناسازی پاک، پاراستنی ژینگه، گه شه خوازی کۆمه لایهتی و هتد، چه شار داوه. په نگه زۆریه رۆشنیاری لیبرال که تیروانی میژووییان تاک په هه ندی بێت بیستنی ئه م چه مکانه سه رنج راکیش بێت به لām میژوو باش سه لماندووه تی ئه م جۆره به رنامه نه که بۆ کۆما کردنی زۆرتری سوود دا پێژارون، ده بیته هۆی به کار هیانی له راده به ده ری سه رچاوه سه روشتییهکان و هه روها سه روکتکردنی زۆرتری چینی کرێکار، له داها توویشدا نه ک نایه ته هۆی گه شه و پێشکه وتن به لکوو ده بیته هۆی زیاد بوونی مه وادی چینه یه تی. ئه م به رنامه نه درێژه ی هه مان مودیلی پێشووی سیسته می سه رمایه داریه که له دوا ی

شوێشی پێشه سازی دهستی پیکرد و هه موویان له ژێر دروشمی پێشکه وتن و گه شه خوازی، خه زمه تگوزاری زۆرت، ده بوون به هۆکاری بۆ داگیرکردن و ده سته سه رداگرتنی که ره سه ته خاوه کانی و لاتی هه ژار و گه شه نه کردو. هه ره له ئیمراتۆری فره نه سه وه که ده یووست شارستانیته تی فیزی و لاتی دنیا بکات و ئیمراتۆری بریتانیا که ده یووست جیهان ناوه دان بکاته وه بگره هه تا وه کوه ئیستایش له ئییتنام و ئه مریکای باکوور و عێراق و ئه فغانستان و لیبی و هتد، جگه له ده سته سه رداگرتنی زیاتر، په گه ز په رستی و کویله داری هه یج ده سته کوه و تیکی دیکه بۆ ئه و و لاتانه نه بووه. وه ک مارکس ده لیت: «ئه م شارستانیته تانه له دوا ی خۆیان وێرانه یان به جیهیت» له دوا ی سالی ۲۰۰۰ زاینی، جیهان زله زلیکی دیکه ی پێ زیاد بوو: واته چین.

و لاتی چین له دوا ی سالی ۱۹۷۸ زاینی و مردنی «ماو تسه تونگ» و هاتنه سه رکاری «دینگ شیائۆ پینگ» که وه ک که سایه تیه کی راسته وه له حیزبی کۆمونیستی چین دناسرا، ده سته دایه هه ندیک چاکسازی له سیسته می پێشوودا بۆ نمونه کۆمونه کشتوکالییهکانی هه لوه شانه، زۆریه کۆمیته و سه ندیکا کرێکاریهکانی قه دهغه کرد. پاش ۱۹۷۹ چین سیاسه تی سه رمایه دارانه و به پێی نیولیبرالیزمی گرت به ره و له ده یه ی ۸۰ و ۹۰ له لایه ن کۆمپانیا و و لاته پۆژا وایه کانه وه سه رمایه گوزاریکی زۆری تیا کرا. چین توانی به ژماره ی زۆری کرێکارانییه وه سه رنجی زۆریه ی کۆمپانیا گه ره کانی جیهان هه ر خۆی راکیشیت. له ناوخۆی چینی زهخت و گوشاریکی زۆر خراپه سه ر چینی کرێکار و به قه دهغه کردنی کۆمیته و سه ندیکا کرێکاریه کانه وه چیت کرێکارانی چینی نه یانتوانی وه ک راپه روو خۆیان پیکه نه. و لاتی چین له سالی ۲۰۰۰ زاینی په وتیکی نوئی له سیاسه تی ئابوری ده ره کی خۆیدا گرت به ره، په وتیک که چیت و لاتی چین نایه ته جیهی سه رمایه گوزاری و لاتی ده ره کی به لکوو له مه ودا و ئه م جار و لاته زله زلیه کی چینه که سه رمایه گوزاری له و لاتی ئه فریقا و ئاسیا و ته نانه ت و لاته پێشکه وتووه کانی جیهانی شدا ده کات. بۆ نمونه له سالی ۲۰۱۸ زاینی و لاتی چین بری ۱۴۳.۰۴ میلیار دۆلاری له و لاتی ئه فریقا و ئاسیا سه رمایه گوزاری کردوه، بۆیه چین دوا ی ئه مریکا ئیستا له پله ی دووه می جیهان دایه. له م پووه وه به رنامه ی ریگای هه وریشم، رۆلیکی گرینگی له سیاسه تی ده ره کی چین و هه روها زیاد کردنی هیزی ئابوری، سیاسی و عه سه گه ری چین له جیهاندا ده گریت.

- ۱. پردی زه مینی ئوراسیا
 - ۲. چین - مه غولستان - رووسی
 - ۳. چین - ئاسیای ناوه راست - ریگای رۆژئاوی ئاسیا
 - ۴. ریگای هیندوستان - چین
 - ۵. ریگای پاکستان - چین
 - ۶. ریگای میانمار (به ره) - به نگلادش - چین
- و هه روها چه ندین ریگه ی ده ریایی له خۆی ده گریت که بۆ په یوه ندی نیوان ئه فریقا و ئوقیانووسی ئارام به کاری ده هیندین.
- چین له م به رنامه دا له سه ره به نده ره کان، به ره مه هتانی

برنامه های طرح گسترش خط آهن کمر بند و راه ابریشم

کاره با، نهوت و گاز، ریگای شه مه نده فر، پیکوویان و ... سه رمایه گوزاری ده کات. لێره دا پرسیار ئه وه یه که قازانجی چین له ته رخان کردنی پاره و سه رمایه گوزاری چی ده وتوائی بێت:

۱. ده ولته تی چین ده توانیت به به ستنی ئه م جۆره گریبه ستانه له گه ل و لاتی تر سه رنجی کۆمپانیا و و لاتی ده ره کی بۆ کۆمپانیا چینه یان رابکیشیت و پاره ی زۆریان ده ست که ویت.
۲. به هیز بوونی پاره ی چین (بوژان) و ناساندنی وه ک دراوه یه کی به قووت و جیه تمانه.
۳. باشتر بوونی بارو دۆخی ئابوری پۆژا وای چین به هۆی ریگای هه وریشم.
۴. فرۆشتنی به ره مه زنده کانی ناوخۆی و لات.
۵. کردنه وه ی بازاریکی نوئی بۆ کالا و که لوپه لی چینی له جیهاندا.
۶. هه ولدان بۆ خۆناساندن له ئاستی زله زلیکی ناوچه واته جیه ل جیه ئی ئه مریکا دانان.
۷. گواسته نه وه ی پیشه و کارخانه گه لیک و زه ره ری زۆریان بۆ ژینگه هه یه له چین به ئامانجی پاراستنی ژینگه ی چین له پیناو له ناوچوونی ژینگه ی و لاتی هه ژار و گه شه نه کردوودا.

له سه ره تای گریبه ستی ناویراودا باس له هه ولتیکه ئاشتی خوازانه بۆ پێشخستنی و لاته گه شه نه کردووه کانی جیهان هه لبه ت به یارمه تی و لاتی چینه وه، ده کریت. ئه م په سه تگه له په نگه له په یکه ردا جوان و سه رنجرانگیش بن و وه ک کاریکی مرۆف دۆستانه سه یری بکریت به لām له ناوه رۆکدا هه ندیک خالی گرینگ هه ن که ده بی بۆ ده رخستنی مه به سته سه رمایه داری و نامرۆفانه کانی ئه م بڕنامه یه ئامازه یان پێ بدریت.

۱. له ناو بردنی ژینگه و که لک وه رگرتنی راده به ده ره له سه رچاوه سه روشتییه کانی زه وی و هه روها زیاتر پیس کردنی کهش و هه وا.
۲. کۆچ کردنی زۆرمیلی دانیشتوانی هه ندیک له و گوندانه

که ده کونه به رده م ریگای هه وریشم و دیکه ی به رنامه گه شه خا زانه کان!

۲. پێشیلکردنی مافی کرێکاران؛ له زۆریه ی راپۆرته جیهانیه کاندانا ئامازه یان به وه کردوه که کۆمپانیا چینه یان مافی کرێکاران پێشیل ده کهن و ریگه به دامه زراندنی کۆمیته و سه ندیکا کرێکاریه کان ناده ن.
۴. به ستراوه یی و قه رزدار بوونی و لاته گه شه نه کردووه کان به و لاتی چین. بۆ نمونه و لاتی سریلانکا بۆ هه ندیک له به رنامه ی پیشه سازیه کانی پاره ی له چین داوا کردبوو، به لām دوا ی ماوه یه ک هه ندیک له و به رنامه نه شکستیان هیئا و سریلانکا نه یوتانی پاره که بداته وه نه چین، له ئه نجامدا چین ده سته به سه ر ۸۰٪. به نده ری زۆر گرینگی (هام بان توتا) ی سریلانکا گرت و بۆ ماوه ی ۹۹ سال له ژێر ده سه لات و کۆنترۆلی و لاتی چین ده مینیته وه. و لاتی تاجیکستان هه ره بام شیویه هه تا وه کوه ئیستا زیاتر له یه ک میلیار دۆلاری له چین قه رز کردوه. ئه م ستراتیژی گه نده له ی چین ته نیا به م و لاتانه خه م نایه ت و هه مو و لاتی رۆژه لاتی ئاسیای له به ره گرتووه. بۆ نمونه له کامبۆجیا، هه تا وه کوه ئیستا چین ده سته به سه ر ۳۰٪ زه وییه کشتوکالیه کانی ئه و و لاته گرتوه. له میانمار، تایلند و زۆر و لاتی دیکه ئه م سیاسه تی به کار هیئاوه و به رده وامه له داگیرکردن!

ئیستا به پێ ئه م خالانه و ئامازه م پیدایه روونی ده ره ئه که ویت که ئه م چه شنه به رنامه نه که له به رژه وه ندی و لاتی هه ژار و گه شه نه کردوودا نین به لکوو ده بنه هۆکاریکی سه ره کی بۆ پێشیلکردنی مافی کرێکاران و له ناوچوونی زیاتری سه رچاوه سه روشتییه کان و ژینگه ی ئه و و لاتانه.

مامۆستا، خۆی به پلهی یه کهم به ئینسان دهزانی، دوایه کورد و دوایه موسولمان

وتووێژیک سه بارهت به که سایهتی و رۆلی مامۆستا شیخ عیزه دین حسینی له گهڵ کاک نه حمه دی نه سه که نه دهری

چه ندين بۆنه دا به رجهسته بوونی پێگهی خۆی نیشان دابوو و بویرانه رۆلی گوته بێژی شوپشی په یاد کردبوو. ئه مه دياره پيش زهمینهی سیاسی شی هه بوو. مامۆستا کاتی خۆی بیوه نه نامی

چهندین بۆنه دا به رجهسته بوونی پێگهی خۆی نیشان دابوو و بویرانه رۆلی گوته بێژی شوپشی په یاد کردبوو. ئه مه دياره پيش زهمینهی سیاسی شی هه بوو. مامۆستا کاتی خۆی بیوه نه نامی

هاوکات له سهردهمی جهوانیدا کۆماری مههابادی دیبوو، بهردهوام لایهنگری خهباتی هه قهوازانهی خه لکی کورد و دژ به ستهمی میلی بوو له کوردستان زۆر زوو دهرکهوت. جگه له وه مامۆستا مرفیکی زۆر بویر بوو. له کاتی ناشتنی تهرمی تیکۆشه ری دیرینی حیزبی دیموکراته عیزه یوسفی دا له مههاباد که بوو به دهستیکی خۆپیشاندانهکان له کوردستان، مامۆستا له سه قهبران قسهی کرد و پێزی گرت له ژیان و خهباتی کاک عیزه و ههروهها په وابوونی خهباتی گهلی کوردی به رجهسته کردهوه. دواتریش و له ساته وهختیکی خۆپیشاندانهکانی ناو شاری مههابادیش مامۆستا نه و کاته که له وانه بوو کیشهی ئالای سهوز و سوور بپیته هۆی پیکدادان له نیوان گهناجی ناوشار، بویرانه چوو په پشه وه هه دوو ئالاکهی ماچ کرد و داوای کرد ئالای سهزه که بپیتره وه ناو مزگهوت که ئه وهی شوپشی عیبادت و هه لسه که وتی ئایینییه. جاریکیش بۆ پارێزگاریی له گهناجی

وابوو مرفی ده بی تهنها له بهرامبهر خودا سه ر دانه وینیت و هه یج که سایه تییه کی تر له هه ر بنه ماله یه کی ئایینییه وه هاتبیت، شایسته ی ئه وه نییه دهستی ماچ بکهیت و داوای چاکبوونه وهی نهخۆش و شتی وای لئ بکهیت. ئه ونده ی من زانیارییم هه یه، مامۆستا سه ر به هه یج ته ر یقه تیگ نه بوو به لام دهزانم له گه ل که سانی ئایینی ناودار له کوردستان نزیکایه تی هه بوو که ئه وان خۆیان سه ر به ته ر یقه تیگ بوون. بۆ نموونه پێزی زۆری هه بوو بۆ مه لا باقر بالک له ناوچه ی مه ریوان که سه ر به ته سه وفی نه قشه بندی و موریدی شیخ عوسمان بوو، به لام هاوکات له سه فه ری شیخ بۆ مه هاباد سا لی ۱۳۵۰ (۱۹۷۱) مامۆستا له خوتبه ی نوێزی جومعه دا که شیخ عوسمانیش خۆی له مزگهوت بوو، بانگه شه ی ئه وه ی کرد که خه لک ده بی تهنها له خودا بپارێنه وه نه ک له هه یج که سکی تر.

به بۆنه سالیادی پروداوهکانی مانگی گه لایزی سالی ۵۸ هه تاوی و وه بیره هیناوه ی به رخۆدان و قاره مانیه تی جه ماوه ر و پيشمه رگه ی کوردستان و ئه و که سایه تییه تی هه ی رۆلی به رچاویان له خولقاندنی ئه و پروداوانه بوو، بۆ ئه و ژماره یه ی دوا رۆژ پێویستمانه ئاو رپیک به دینه وه له رۆژ و کاریگه ری مامۆستا شیخ عیزه دینی حسه ینی، بۆ ئه و باب ته داوامان له مامۆستا نه حمه دی نه سه که نه دهری کردوه که هه م وه ک پۆژنامه نووس و چالاکی سیاسی و هه م وه ک په کیگ له هاو پێ نزیکه کانی مامۆستا له وتووێژیک له گه ل دوا رۆژ به شدار بیت و به خۆشحالییه وه وه ک هه میشه به دلکی گه روه وه ولامده ری پرسیا ره کانمان بوو، ئه وه ی له به رچاوی خۆپه رانی هیژای دوا رۆژه به ره می ئه و وتووێژه یه .

پرسیار: سه بارهت به مامۆستا شیخ عیزه دین، سه ره تا به م پرسیا ره ده س پیده که یین، پێگه ی مامۆستا پيش رووخانی رژی مه پاشایه تی چۆن هه لده سه نگین؟ له ناو مامۆستایانی ئایینی له کوردستان چ جیگایه کی هه بوو، که سایه تی مامۆستا له نار خه لک چۆن بوو؟ له بواری ئایینی، ئایا مامۆستا بۆ خۆی ته ر یقه ت یا خۆپه رانه وه یه کی تایبه ت به خۆی هه بوو؟ چ شتیگ مامۆستا له مامۆستایانی ئایینی سه ده می خۆی جیاوا ز ده کاته وه؟

مامۆستا له و که سانه بوو که له دین و له بیروباوه ری ئایینی خۆیدا تایبه ته ندیه کی هه بوو ئه و ی به رجه سه ته ده کرده وه. لای ئه و نه ک هه ر ته نها دین و بیروباوه ره که به لکو وه هه لگری دین و ئایینه که پش گرینگ بوو. ئه گه ر ئایینیگ نه پیته هۆی گه شه کردنی ئینسان و پيشکه وتنی کۆمه لگی مرفیاتی، بۆچی ده بی گرینگی پێ بدریت؟ ئه و پنی وابوو ئه گه ر ئاکامی پابه ندبوون و به رپوه بردی ئایین له کۆمه لگادا نه پیته باش کردنی ژیا نی ئینسانه کان، ئه وه ئامانجه که ی خۆی نه پیکاره. مامۆستا خۆی به پله ی یه که م به ئینسان دهزانی، دوایه کورد و دوایه موسولمان. هۆکاره که ی ره وتی گه شه کردنی مرفی مرفه. له پيشدا مرفی هه بووه، دوایه دابه ش بوون به کورد و فارس و عه ره ب و هی تر، له قۆناخیکی زۆر دواتر دایه که بۆ ئه م مرفقانه ئایینی ئیسلام هاتوه .

ئه م چه شنه بۆچونه نیشانه ی به رفراوان بوونی ئاسۆی بیرکردنه وه ی مامۆستایه که له سه رده می ئه ودا ئیجگار که م مرفی ئایینی هه بوون به و جۆره بیر بکه نه وه. ئه م پوانینه بۆ دنیا و بۆ ئایین وای کردبوو که مامۆستا له گونده کان لایهنگری جووتیاران بوو دژ به سته می ناغا کان و ده ره بگ، له ناو کۆمه لگادا دژ به سته م کردنی بوو له ژنان و کچان و پارێزگاری له مافی ئه وان ده کرد، له با ری شیخایه تی و ته ر یقه ت و ئه وانه ی شه وه پنی

پرسیار: په کیگ له باسه گرینگه کان که پاش ۴۱ سا ل هه ر نوێ ده پیته وه، بریارنامه ی هه شت ماده یی مه هاباده و به تایبه ت ماده ی هه شت که ئاماره به قیاده ی مه ره قه ت ده کا. رۆلی مامۆستا له دارشتن و په سه ند کردنی ئه م بریارنامه یه چ بوو سه بارهت به و ماده یه چۆنی بیر ده کرده وه؟

سه ره تا ئه وه بلیم که مامۆستا له و کۆبوونه ودا - ریک هه ر وه کوو باقی به شداران له گه لاله کردنی ئه و بریارنامه یه دا - بۆ هه موو خاله کان له گه ل ئه وان هاو پیا بوو و بۆ خۆی به تایبه تی هه یچکام له خاله کانی پيشنیا ر نه کرد. خۆی گوته نی، «ئه گه ر ئه و خاله نه چاک بن هی هه موومانه و ئه گه ر خالی خراپیشی تیدا بیت هه ر هی هه موومانه و پیکه وه کاره که خراوه.»

کۆبوونه وه و هه لئبژاردنی ده سته ی بریارده ر و دواتر نووسین و پيشکه ش کردنی بریارنامه ی هه شت خالی مه هاباد یه ک له و شتانه یه که دواتر مشت و مری زۆری لئ که وته وه. که سانیگ دوا ی په سه ندردن و پاده سترکردنی ئه و هه شت خاله به نوینه رانی ده ولته ی تازه دامه زراوی ئیران که وتنه لیکدانه وه و باسکردنی خاله کان و چۆنییه تی دانیشه تنه کان که به داخه وه که متر گپزانه وه ی راستی پروداوه که و زیاتر هه لسه نگاندن و هه لئوئست گرتنی دواتر بوو به رامبه ر به و بریارنامه یه. مامۆستا ئه و کات سه رۆکی شواری شاری مه هاباد بوو، هیه ته ی ده ولته ت که گه یشته شاری مه هاباد په کراست چوون بۆ مالی ئه وان و دواتر

کۆمه له ی ژ. ک، له پێوره سمی هه لکردنی ئالای کۆماری کوردستان له بۆکان به شداری کردبوو، دواتر بووه ئه نامی مه هاباد، مامۆستا چوو په پشه وه و له به رده م سه ربا زیکدا سینیگ خۆی رووت کرد و به م کاره ی هه م دۆخه که ی ئه وه ون کرده وه و هه م ئاستی شوپشگری خۆی نیشاندان و گه نه کانی هه یج زیانگیان پێ نه گه یشت.

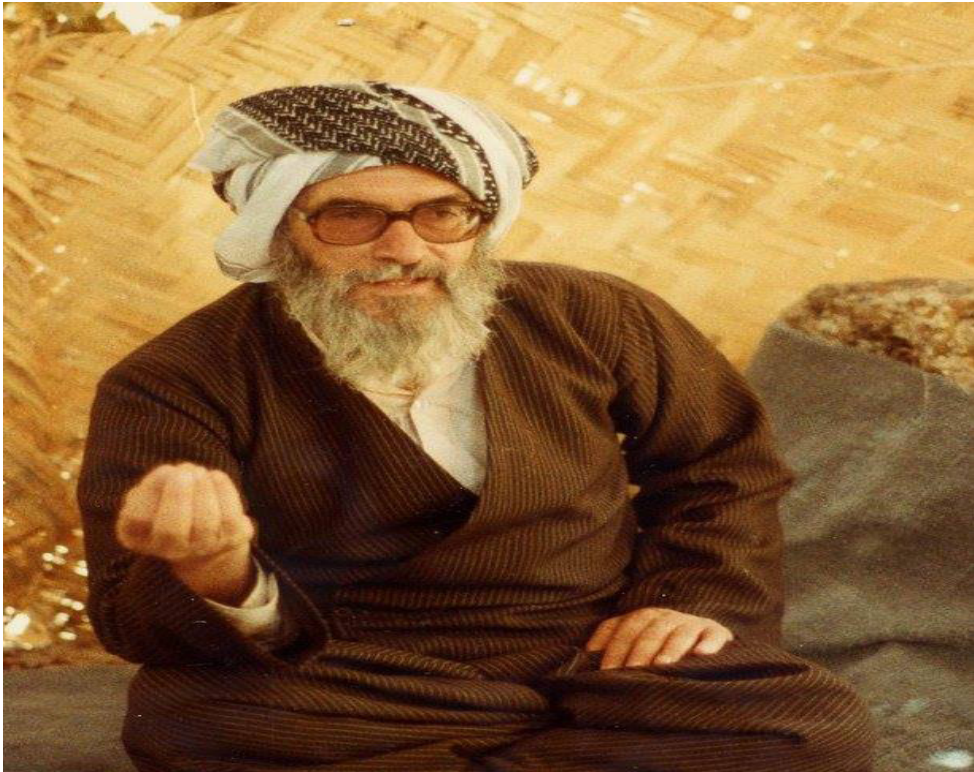
پرسیار: پاش راپه رین مامۆستا زۆر به خۆی ده وری سه ره کی په یدا کرد، هۆکاره کانی بۆ چی ده گه پته وه؟

به شیکی له به ر ئه وه بوو که هیژه سیاسییه کان هه یچکامیان له به ر هه بوونی رژیمیکی دیکتاتور نه یان توانیبوو له ناو خه لکدا ریکخراوی تایبه ت به خۆیان دابین و له ناو جه ماوه ردا پیه رانی حیزبی دیموکرات و کۆمه له و ئه وانی تر زۆر دیا ر نه بوون. مه به ستم زۆرینه ی خه لکه نه ک ئه وانه ی که ئاگاداری چالاکی سیاسی و کاری نه ینی بوون له کوردستان. له ولایشه وه هه ر وه کوو له وه لامیکی پيشووترا ئاماره م پێ دا، مامۆستا له

تیکۆشه ری شار، که مه ترسی ته قه کردن له خۆپیشاندهران هه بوو له کاتی هیئانه خواره وه ی په یکه ره ی شا له مه یدانیکی مه هاباد، مامۆستا چوو په پشه وه و له به رده م سه ربا زیکدا سینیگ خۆی رووت کرد و به م کاره ی هه م دۆخه که ی ئه وه ون کرده وه و هه م ئاستی شوپشگری خۆی نیشاندان و گه نه کانی هه یج زیانگیان پێ نه گه یشت.

پرسیار: پاش راپه رین مامۆستا زۆر به خۆی ده وری سه ره کی په یدا کرد، هۆکاره کانی بۆ چی ده گه پته وه؟

به شیکی له به ر ئه وه بوو که هیژه سیاسییه کان هه یچکامیان له به ر هه بوونی رژیمیکی دیکتاتور نه یان توانیبوو له ناو خه لکدا ریکخراوی تایبه ت به خۆیان دابین و له ناو جه ماوه ردا پیه رانی حیزبی دیموکرات و کۆمه له و ئه وانی تر زۆر دیا ر نه بوون. مه به ستم زۆرینه ی خه لکه نه ک ئه وانه ی که ئاگاداری چالاکی سیاسی و کاری نه ینی بوون له کوردستان. له ولایشه وه هه ر وه کوو له وه لامیکی پيشووترا ئاماره م پێ دا، مامۆستا له

انداز ایران - ویزه کردستان، به وردی ئه و بابته م شی کردووه ته وه .

http://www.azadi-b.html.714_post/08/2018/com/G

سئ قوناخی قسه کردنی خومه یه نهی سه باره ت به کردستان، راست بوونی هه لویستی ماموستا و به شیکی ژۆر له تیکۆشه پانی شۆرشێ کوردستان نیشان ده دات:

یه که م، خومه یی ۲۸ ی گه لاویژی ۱۳۵۸ (۱۹/۸/۱۹۷۹): «حیزبی دیموکرات ئه رته ش و پیکخواهه کانی ئه وانیان گه مارۆ داوه، له مزگه وتی سنه ژنه کانی ئیمه یان به بارمه ت گرتووه . . ده بئ هه موو هیزه چه کداره کان به ره و کوردستان برۆن . . « (سحیفه امام، ج ۹، ۳۰۶ سایت (پرتال امام خمینی) دواتر وه زیر و ئوستاندار و به رپرسان به ره سمیی پایانگه یاند که سنه ئارام بووه و هه یج شتی که نه قه وماوه و ئه وه والانه یان دروست کردبوو بۆ ئه وه ی خومه یی ئه وه فره مانی جیهاده بدات.

دوهه م، خومه یی ۲۶ ی خه زه لوه ری ۱۳۵۸ (۲۳/۱۰/۱۹۷۹): سلاو بۆ خوشکوبرا کورده کان . . داوا ده که م گفتوگۆکان له گه ل که سایه تییه ئایینی و سیاسی و میلییه کانی له کوردستان دریزه پئ بدن . . بۆ لابرینی هه موو چه شنه هه لاواردنیکی فره هنگی، ئابووری و سیاسی . . (سحیفه امام، ج ۱۱، X سایت (پرتال امام خمینی))

سێهه م، خومه یی ۲۹ جۆره ردان ۱۳۵۹ (۲۰/۷/۱۹۸۰): « . . . ئیمه یان مقسرین یان قاسر. ئه و پۆزه ی ده چوون بۆ کوردستان بۆ گفتوگۆ ئاگادارییم پئ دان که ده بئ به هه لویستی به هیزه وه بچه پئش . . سه ره تا ئه رته ش و پاسداران گه مارۆیان بدن جا دوايه بچن و قسه یان له گه لدا بکن . . . مسامحه شدا!» (سحیفه امام، ج ۱۳، ۴۷، ۴۶ سایت (پرتال امام خمینی))

له م هه لویستانه دا به پوونی درده که ویت که خومه یی و پزیم جگه له ته سلیم بوون و سه رکوت کردنی گه لی کورد هه یج ئامانجیکی تریان نه بوو . . .

پاسته ئه و شه ش مانگه پره له پووداوه لیک که ته نها له سه رده میکی تاییه تی میژوویدا پووده دن. ولات شۆرشیکی گه وه ری تئپه راندووه، پزیمیکی دیکتاتۆری به هیز له ئاکامی راپه رینی به رینی خه لکدا پوخواوه و ده سه لاتیک هاتووه ته سه ر کار که هه رچه ند هیشتا پیگه ی خۆی قایم نه کردووه، به لام هه ر ژۆر زوو ده رکه وتووه که دژ به کورد و نه ته وه بنده سه تکانی تری ئیران، ژۆر توند دژ به مافی ژئانه و له گه ل ئازادی و دیموکراسیدا ناته بايه .

له وه ها دۆخیکدايه که ده بئ سیاسه تمه داران و رپه ره انی ریکخواهه سیاسییه کان بتوانن لیکدانه وه ی واقعینانه بکن. ماموستا له و که سانه بوو که هه ر ژۆر زوو (نه ورۆزی خویناویی سنه، له یه که م کۆبوونه وه له گه ل سه رانی تازه ی کۆماری ئیسلامیدا) پاشکاوانه گوتی: «تاج لاجووه و میزه ره جیگای گرتووه ته وه!» ئه مه نیشاندهری به رچارپوونیی ته واوی ماموستایه سه باره ت به ناوه رۆک و جه وه ری ئه وه که سانه ی له تاران حکومه ت ده کن. به کورتی، ماموستا لایه نگری دانوستاندن و گفتوگۆ بوو له گه ل ئه م پزیمه و هه میشه به کراوه ییه وه له گه ل نوینه رانی ده ولت داده نیشتا. هاوکات گومانی نه بوو له وه دا که ئه م ئایه توللا و ئه م مرۆفه ئایینیانه نه دیموکراسی داده مه زینن، نه مافی گه لی کورد ده سه لمینن.

لیره دایه که جیاوازی ماموستا و که سانیکی تر به رجه سه ته ده بیته وه. ئه وانیه ی له کاتی گفتوگۆ و دیداری به رپرسانی ئیراندا وه ها هه لسوکه وت و قسه یان ده کرد که گویا ئه م پزیمه ئاماده یه بۆ هه موو سازشیک و هاوکات به خه لکیشیان ده گوت ئه گه ر توندپه وه کان لینگه رین، ده توانین پیکه وه بگه یه ریکه وتنیک! دیاره ئه و کاتیش ماموستا له کۆبوونه وه ی ناوخویدا ده یگوت ده چین و له گه لیان داده نیشتن، به لام ده بئ وریا بین و فریویان نه خوین چونکو ئه وانه ژۆر فیلبازن! سالانی دواتر له نووسراوه و گفتوگۆی نوینه رانی ئه و سه رده مه ی ده ولت بۆ گفتوگۆ ده رکه وت که بۆچوونی ماموستا راست بوو و ئه وان ته نها هاتبوون بۆ کرپینی کات و مه به ستی سه ره کیی خۆ ئاماده کردن بوو بۆ هیرشی دواتر بۆ سه ر کوردستان.

من له وتاریکدا سه باره ت به لیدوانه کانی به شیک له م به رپرسانه له گه ل گۆفاری (چشم

ئه وه یشی نه کرد، ئایا سوونی بوونی ماموستا هۆکار بو یا هۆکار و هزری بنه رتیتیر؟

پرسپاره که ژۆر پوون نییه . به لام چوارچۆیه که ی دیاره . مه به ست له وه یه که ئایا سوونی بوونی ماموستا ده توانن هۆکاری ئه وه بوویت که هه ر له سه ره تاوه متمانه ی به کۆماری ئیسلامی نه کرد، یان چی؟ ده بئ بلیم که ماموستا هه ر له کۆبوونه وه ی بریارنامه ی هه شت خالی مه هاباده وه بگه ر - که ته نها هه شت پۆژ پاش پووخانی پزیمی شا بوو - هه تا دواتر له سنه و نه غه ده و پووداوه کانی تر و تا گه یشتن به ده سه تی نوینه رایه تی گه لی کورد، له هه موو بۆنه یه کدا بۆ ریکه وتن و چاره سه ری ئاشتیانه ی کیشه که هه ولی خۆی دا.

ماموستا پئش پووخانی پزیمی شا له گه ل چه ند ئایه توللا که له مه هاباد ته بعید بوون قسه و یاسی ژۆری هه بووه و له بیرو بۆچوونی رپه ره انی تازه ی ئیران به ته واویی تئ ده گه یشت. له گه ل ئایه توللا تاله قانی نیوانی خۆش بوو و له گه ل ده ولته ی مه ده ی بازگان قسه و یاس و دانیشتنی هه بوو. له سه ر بانگه یشتی وه زیری ناوخۆ سه فه ری تاییه تی کرد بۆ قوم که دیداری هه بوو له گه ل خومه یی و هه ره ها له تاران ژۆر ئاشتیخوازانه قسه و گفتوگۆی له گه ل کردن. کیشه که له وه دا بوو ئه وان خوازیاری ته سلیم بوونی بئ شه رت و مه رج بوون به بیانوی ئه وه ی که هیشتا ئیمه ته واو دانه مه زروین و ئیوه جارئ داوا ی هه یج مه کن!

سه باره ت به سوونی بوون ماموستا کیشه ی ئه وه نه بوو که حکومه تی شیعه خرابه و حکومه تی سوونی باشه. ئه و به ته واویی دژ به حکومه تی دین بوو. ده یگوت ئایین به چوونه ناو ده سه لاتی سیاسییه وه قودسییه ت و پیروژ بوونی خۆی له ده ست ده دات و ده سه لات گه نده لی دینیت و ئه وه یش به زیانی ئایینه. جیابوونی دین و ده ولت به ردی بناغه ی بۆچوونی ئه و بوو هه ر له یه که م پۆزه کانه وه . جا ئه مه وای کردبوو که ژۆر که س چونکوو ده ره قته ی به رپه رچدانه وه و په خنه له و بۆچوونه ی نه ده هاتن، ده یانگوت بئ قه زا بیت جارئ بابزانین چی داده مه زینن و ئه گه ر زانیمان دژ به کورد و دژ به ئازادییه ئه و جار ده توانین هه لویست بگرین! که سیک که ریکه یکی دوری له به ره و ده ستی به سه فه ر کردووه، ئه گه ر هه وری په شی بینی ده بئ خۆی ئاماده بکات بۆ باران و هه وای ناخۆش. وردبوونه وه له قسه و لیکدانه وه و بیرو بۆچوونی خومه یی نه ک پاش گه رانه وه ی بۆ ئیران و له قوم، به لکوو پئشتریش له نه جه ف و له پاریس ده ری ده خست که ئه م پزیمه به ره و کوئ ده چیت و ئه م که ش و هوابه به ره و توفان ده پوات. بۆ مرۆفیکی ژیر و تیزین وه کوو ماموستا که له میژوو ئه و په وته ی ده ناسی، پوون و ئاشکرا بوو که ده سه لاتی سیاسی ئه وانه ناتوانن سه رچاوی ئازادی و مافی مرۆف بیت. له گه ل ئه وه شدا به ره و پیری دانوستاندن و گفتوگۆی ئاشتیخوازانه چوو و هه موو هه ولتیک خۆی دا بۆ ئه وه ی دۆخی کوردستان ئارام بیت و شه ر و پیکدادان دور بکه ویتته وه. به لام شه ر خوازان له تاران هه ر ژۆر زوو خه ریکی تیزکردنی شمشیره کانیان بوون.

پرسپار: ده زانین له رووخانی پزیمی شاه تا هیرشی کۆماری ئیسلامی و فتوای جیهادی خومه یی بۆ سه ر کوردستان ته نیا شش مانگی خایاند، ئه م شش مانگه قوناخیکی ژۆر گرینگه له کوردستان، خه باتی سیاسی ژۆر جه ماوه ری بووه، هاتنه وه ی حیزبی دیموکرات، ئاشکارا بوونی کۆمه له، بریارنامه ی هه شت ماده یی مه هاباد، حوزووری دوو هیزری سه ره کی باشووری کوردستان واته پارتنی و یه کپتی و پۆلی جیاوازیان و کاریگه ریه کانیان، نه ورۆزی خۆپناری سنه، هاتنی هه یه ته ی بالای پزیمی نوئی بۆ کوردستان، شه ری نه غه ده، جموجولی به رچاوی لایه نه مه زه بییه کان و له هه موویان به رچاوتر موئی زاده، جموجولی ئاغاواته کان، دابه شکردنی زه ی، کۆچی مه ریوان، رپه یپوانی سنه و سه قز و بانه بۆ مه ریوان، سه ره نه جام هیرشی گه ره بۆ سه ر کوردستان، له قوناخیکی گرینگی وه ها ماموستا پۆلی گه وه و میژووینی نواند، ئه گه ر کۆبه ندیک له پۆلی ماموستا له م قوناخه بکرت، له نه زه ری ئیوه وه چۆنه؟

دریزه له لاپه ری ۱۳

کۆبوونه وه ی نوینه رانی شه ره کانی کوردستان له مالی حاجی په حیمی خه پازی به یوه چوو و چه ند که سیکیان هه لپژارد و سه ره نه جام به رازی بوونی هه مووان هه شت خاله که ئاماده کرا.

ورده کاری ئه و دانیشتنه و نووسینی ئه و بریارنامه یه ئیجگار ژۆره، بۆیه من به باشی ده زانم سه رنجی خوینه ران رابکیشم بۆ وتاریکی دور و دریز که هه م به کوردی و هه م به فارسی نووسیومه و تئیدا به وردی له سه ر هه موو لایه نه کانی ئه و کۆبوونه وه، به شدار بووان و په وتی چۆنییه تی نووسین و دواتر چۆنییه تی کاردانه وه ی که سه کان و لایه نه کان له سه ر بریارنامه که لیکدانه وه م کردووه. هه لبه ت دواتر بۆ گۆفار پۆلیتیا هیندیک شتم له پئشه کییه فارسییه که زیاد کرد له سه ر میژووی پارتنی دیموکرات و قیاده موه قه ت که له م لینکه ی خواره وه دا ده بینریت و هیوادرم خوینه رانی به ریز بتوانن که لکی لئ وه رگیرن. <http://politeiajournal.com/wp-content/uploads/Politeia/۲۰۱۹/۲۰۱۹/content/uploads/pdf.Farsir>

پرسپار: ماموستا له به رامبه ر بیروباوه ره جیاوازه کان ، دیموکرات، کراوه و سه میمی هه لسوکه وتی ده کرد و تا گۆتاییی ژانیشی به و جۆره له هه لسوکه وته وه فادار بوو، که سایه تییه کی وه ک ماموستا له کۆمه لگه یه کی وه ک کوردستان چۆنی سه ره لدا؟

که سایه تییه کان له لایه که وه به ره می ئه و کۆمه لگایه ن که تئیدا په ره ورده بوون، له لایه کی تریشه وه ده گه رپته وه سه ر ئه و خوینده واری و فیروون و ئه زموونه ی له کۆمه لگاکه دا به ده ستیان هیناوه . به لام دوو شتی تریش هه یه که پۆلی هه یه له پیگه یاندن و سه ره له دانی که سایه تییه کاندان. یه که میان هه لومه رچی میژوویی و په وتی پووداوه کان و گه شه کردنی کۆمه لگاکه یه، دووه م ئه و راستیه یه که بۆ ئه وه ی که سایه تی به رجه سه ته بیته وه و ده ریکه ویت پیویسته هیندیک تاییه تمه ندی له کاراکتیری خۆدی ئه و که سه دا هه بیت که ئه وه ته نها به په ره ورده و باره یان نایه ته دی. من له سه ر ئه و باوه رپه م که ماموستا یه کیک له و که سانه بوو که هه م تاییه ته مه ندیه کانی هه بوو هه م له هه لومه رچیکی میژوویی تاییه ت و پڕ له پووداوا ژیا و هه ره و کوو پئشتریش ئامازه م پئ کرد مرۆفیکی بویر بوو و دایمه به پاشکاوویه وه بیرو بۆچوونی خۆی درده به ری، با ئه و بۆچوونه دژ به په وتی باو بوویت.

ژۆر گرینگه بۆ مرۆفیکی ئایینی که باوه ریکی قولی به ئیسلام هه بوو، لایه نگری پیکه وه هه لکردن له گه ل بیروباوه ری جیاواز دا بیت. هه لبه ت پیویسته که ئه و که سه متمانه به خۆی تئیدا به هیز بیت و ئاماده بیت له گه ل که سانی دور له بیرو بۆچوونی خۆیشی بکه ویتته گفتوگۆ و مشتومر. ماموستا، به برۆی من له پئشدا له هه موو که سیکدا مرۆفیکی ده بینی و به و پئیه پزنی مرۆفه که ی ده گرت. ئه گه ر پاش ئه وه ی گفتوگۆی له گه ل کرد ده ریکه وتایه که ئه و که سه دزایه تی هه یه له گه ل بیرو بۆچوون و لیکدانه وه ی، گرینگ بوونی مرۆفه که ی نه ده سه رپییه وه به لکوو به رامبه ر به بۆچوون و هه لویسته کانی ده وه ستایه وه . ئه مه به داخه وه لای هه موو که س و لای هه موو پئیه ر و ریکخواوی سیاسی و جالاکانی سیاسی به و پوونیه نییه و جاری وایه دزایه تی له گه ل بیرو بۆچوون، یه که سانه له گه ل سه رینه وه ی مرۆف بوونی هه لگری ئه و بۆچوونه!

پرسپار: ماموستا هه ر له سه ره تای هاتنه سه رکاری کۆماری ئیسلامی هه یج هه ولتیک دا که وه ک خۆی په یوه ندی دروست بکات. سه ردانه کانی وه ک ره ئیسی هه یه ته ی کوردستانی چوو. له به ر چی ماموستا هه یج ئاواریکی له کۆماری ئیسلامی نه دایه وه و هه لویستی قاتیخ و روونی گرت له به رابه ر کۆماری ئیسلامیدا؟ ئیسه ئه و هه لویسته پاش ۴۱ سال وه کوو هه لویستیکی میژوویی و سه ره به رزانه تۆمار کراوه . به لام له سه رتاره بۆ تاقیکردنه وه و ناسینی کۆماری ئیسلامیش بوین، نه ده کرا هه ولتیک بدرئ، ماموستا

تاران پایته ختی سیداره

(به شی دووهه م)

عزیز ئاجیکه ند

و بۆ پیشگرتن به ههستانی شه پۆلی ناره زایه تی خه لک که سه رانی رژیم پاش جامی ژهر لئی ده ترسان، هه زاران ئازاد یخۆاز و تیکۆشه ر به بیرو باوهری جیاوه که ده سه سه رو راپیچی زیندانه کانی کۆماری ئیسلامی کرا بون و زۆره به ی هه ره زۆریان حوکمی خۆیان کیشابون و ده بو ئازاد بکریین، کوشتاری به کۆمه له یان ده سپیده که ن و ئەم کوشتاره ش له ۱۱۰ شاری ئێران به کرده وه ده رها ت .

له و ماوه یه دا ته واوی به ندیخانه کانی کۆماری ئیسلامی پر بوون له زیندانی سیاسی . له نا کاو زیندانییه کان خه رانه حا له تی قه ره ننتینه، هه موو چاوپیکه تنه کانی زیندانیان و خانه واده کانیان راگیران . رادیۆو تلفزیۆنه کان له به نده کان ده رها تن . پاسه وانی ناو زیندانه کان گۆران و پاسداری حیزب الۆلامی توند و بارهاتوه بۆ جه نایت جینگایان گرته وه . پاسداران جلی قه سابی له به ر و چه که یان له پچ کر دبو و دروشمیان ده دا (خومینی ئازیزم بلئی با خوین بریژم).

زیندانییه کان چوار چوارو له گروپی شه ش که سیدا به ره و لای په تی سیداره که له پیش سالۆنی کۆبوونه وه کانداه لۆه سرا بون، ره وانه ده کران و له چه ن چرکه دا هه موو شتی ک کۆتایی پی ده هات

ژنان و کچانی ئیعدام کراو

زۆریه ی ریکخراوه کانی مافی مرۆف له په یوه ند له گه ل کوشتاری زیندانیانی سیاسی له ده ییه ی شه سستی هه تا ویدا، باس له ژوماره یه کی سه رسور هی نه رده که ن که زۆر جار ژوماره ی راستی کوشتاره کان نه زانراوه به لām باس له ۱۲۰ هه زار که س ده کرئ که یان له سیداره دراو و یان تیرباران . له م ریژه یه ناوو ژبانی ۲۰ هه زار که س زانراوه و وینه و ژبان نامه یان له به ر ده س دایه و له سایته جوړاو جوړه کانی سه ر به لایه نه سیاسییه کان به رچاو ده که ون .

له ناو سه رجه می قوربانیا دا ناوو وینه ی پینچ هه زار که س له ژنان و کچان به رچاو ده که وئ که پیش ئیعدام کردنیان به سه خترین ئه شه که نه کان و دستدریژی جنسی ئازار دراو و پاشان خراونه ته پای جوغه ی ئیعدام .

به پیی سه ر ژمیژه یه کان :

۶۸ ژن ته نیا له ژیر ئه شه که نه دا گیانیان له ده س داوه و ۵۳ ژنیان دو گیان بوو . ۷۸۹ کچی ته مه ن ۱۱ بۆ ۱۸ سالان بوون که زۆریه یان پیش کوشتاریان دستدریژی جنسیان کراوه ته سه ر . ۲۳۰ که سیان خۆیندواریان له ئاستیکی به رز هه بووه . ۷۳۴ که سیان لیسانسیان ۴۰۱۰ که س خاوه نی دیپلۆم بوون . ۳۸۱ ژن کارمه ندو ۷۳ که سیان هونه رمه ند .

پیویسته بو ترئ که ژنان و کچانی کیش بوون که له شه قامه کان و کۆلانه کان به ده سستی کۆماری ئیسلامی تیرۆر کراون . ناوو وینه ی ۶۴ تازه لۆی که متر له ۱۸ سالانیش به رچاو ده که ون که زۆر درنده تیره باران کراون . له نیو ئه و ژوماره یه له تازه لۆان دوو ۱۱ ساله و سئ تازه لۆی ۱۲ ساله به رچاو ده که وئ . هه ره وها ۸ تازه لۆی ۱۳ ساله و ۱۹ تازه لۆی ۱۴ ساله لی نیو تیرباران کراوه کانداه ه ن . ۲۲ که س له ئیعدام کراوه کانیان ته مه نیان له نیوان ۱۵ و ۱۶ و ۱۷ سالان دا بوه ...

ژناتی کورده

له دوا ی روخانی رژیمی پاشابه تی وهاتنه سه رکاری رژیمی دژه ژنی کۆماری ئیسلامی، ژناتی

له سیداره دان و زیندانی کردنی دایکانی زیندانی سیاسی ژوماره یه کی یه کجار زۆر له دایکانی زیندانیانی سیاسی که ته مه نیان له سه روی ۵۰ ساله وه بوو، به ده سستی جه لادانی کۆماری ئیسلامی یان تیره باران کراون یان له سیداره دراو یان خۆ بۆ دریژ ماوه له سیاچاله کانی کۆماری ئیسلامیدا ماونه ته وه .

ژوماره ی ئیعدامه کان

به شیکی هه ره زۆری ئاماره کان باس له ۳۰ هه زار که س ده که ن که له سالی ۱۳۶۷ دا به فرمانی خۆمه نیی له سیداره دراو . ده سپیکی ئەم شه پۆله له کوشتاره به کۆمه له کان له سه ره تاوه له زیندانه کانی ئه وین و گه وه ره ده شتن و پاشان له ده رفه تیکی زۆر که مده ده گوازی نه وه بۆ زیندانه کانی تریش که له سه ره وه ئاماره مان پیندا .

مونه تیزی له کتیبی بی ره وه ریه کاندیا به پشت به ستن به و راپۆرتانه ی که به ده سستی گه یشتی بوون، ژوماره ی کورژواوه کان ۲۸۰۰ تا ۲۸۰۰ که س باس کرده و له لایه کی تریشه وه له سه ر بنه مای هیندیک له راپۆرته کان کورژواوه کان له نیوان ۵ تا ۶ هه زار ئیسناسی تیکۆشه ر دایه که له م جه نایه ته سامنا که دا گیانیان له پیناو خۆراگری و له سه ر بیر و بۆچوونه کانیان له ده سته داوه .

ریکخراوی دیده بانی مافی مرۆف، له سالی ۱۳۸۴ له راپۆرتیکدا له ژیر ناوی «وه زیانی مه رگ»، ده وری راسته وخۆی مسته فا پورمه مه دی که له لایه ن سه ن روحانیه وه وه ک وه زیری دادگوسته ری دیاریکرا بوو له جه ریانی ئیعدامی به هه زاران که س له زیندانیانی سیاسییدا به لگه مه ند کرده . له هاوینی سالی ۱۳۶۷، موسته فا پورمه مه دی، جیگری وه زیری ئیتلاعات ئه ندامی هه یئه تیک بوو که به هه زاران زیندانی سیاسی دوا ی بازجویی دو سئ خوله کی به ره و جوخه کانی مه رگ ره وانه کرد . ئه حکامی مه رگی زیندانییه کان له حالیکدا ده رده کرا که دادگا کانی «شو پش» پی شتر ژماره یه کی زۆر له م که سانه یان محاکمه به زیندان محکوم کر دبوو وه ده وری زیندانیان تی په ر کر دبوو . ئیبراهیم ره ئیسی سه رۆکی قوه ی قه زاییه ئیستای رژیم له پۆستی دادستانی که ره ج و هه مه دان دا یه کیکی تر له به ریژه به رانی سه ره کی ئیعدامه کانی هاوینی ۶۷ بووه . عه لی په بیعی وته بیژی ئیستای ده وله تی روحانیش له فرمانده کانی یه گانی ئیتلاعاتی سپای پاسداران له ده یی ۶۰ و له عاملینی کوشتاری زیندانیانی سیاسی له سالی ۱۳۶۷ دا به ئه ژمار دیت .

کوردستان له ئاستیکی زۆر به رین و بی وینه هاتنه مه یانی خه باتی سیاسی و جه ماوه ری و له هه موو مه یدانه کانی خه باتدا به شدارو چالاک بوون . بیگومان کۆمه له وه ک هیژیکی نوئ و چه پ و سوسالیستی له کوردستان بو به هیزی بزوی نه رو هاندان و پشتیۆانی ژنان له کوردستان . هیترشی کۆماری ئیسلامی بۆ سه ر کوردستان له ۲۸ ی گه لۆیژی سالی ۱۳۵۸ دا، ئه گه ر هیترشیک بوو بۆ ئه ستانده وه ی ده سه که وته کانی شو رش له کوردستان له ناو جه رگه ی بزوتنه وه یکی ئازاد یخۆازی نه ته وه یی و شو رشگێرانه ی کوردستاندا، له راستیشدا هیترشیکیش بوو بۆ سه ر ژنانیش . له به ر ئه وه ی ژنان شان به شانی پیاوان هاتبوونه مه یانی خه بات به دژی رژیمی تازه به ده سه لات گه یشتوو . هاتنه مه یانی ژنان و هاوشان له گه ل جه ماوه ری کوردستان بۆ رژیم ته حه موول ده کراو . ژنان له کوردستان راپیچی زیندان ده کران و ده خرانه به ر توندوتیژترین ئه شه که نه کان و حوکمی ئیعدامیان به سه ردا ده سه پا . به پیی ئه و راپۆرتانه ی له په یوه ند له گه ل ژنان کوردی له سیداره دراو بلاو بۆ ته وه ده ری ده خه ن که له سه دا نه وه دوو ئه ته مه نی ژناتی کوردی له سیداره دراو له نیوان ۱۸ تا ۲۵ سالاندا بووه .

به پیی سه رجه می ئه و توژینه وانه ی که له په یوه ند له گه ل ژناتی کوردا کراوه ،

ده ری ده خه ن که :
۶۱ ژنی کورد له نیوان ساله کانی ۱۳۵۸ تا ۱۳۶۷ به تاوانی چالاکی سیاسی ئیعدام کراون . ئەم ژنانه له کاتیکدا ئیعدام کراون که ۱۷ له سه دیان ژیر ۱۸ سال، ۵۱ له سه دیان له نیوان ساله کانی ۱۸ تا ۲۵ سالان، ۲۵ له سه دیان له نیوان ۲۶ تا ۳۰ سالان دا بووه که ریکه تی له سیداره دراوی ۲۸ له سه دیان له نیوان ساله کانی ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۲ دا بووه . ۲۲ له سه ده که ی تریشیان له نیوان ساله کانی ۱۳۶۳ تا ۱۳۶۷ دا بووه .

له نیوان شاره کانی مه هاباد، ره زایه، ته ورز، تاران، سه قز، شیراز، قه زوین، کامیاران و مه شه د، زۆریه ی ئیعدام کراوه کان له شاری سنه دا رویان داوه . ژناتی شاری سه قز زۆرتین قوربانیا نی ئەم شه پۆله له ئیعدام کراوه کان له خۆیان ده گرن که ۵۶ له سه دیان تا ده ورائی ده بی ره ستان ده رسیان خۆیندبوو .

ئاخرین راپۆرته کان ده ری ده خه ن که له گه ل هاتنی خه لخالئی بۆ کوردستان و ده سپیکردنی سه ره تاییترین ئیعدامیه کان له کوردستان له سالی ۱۳۵۸ تا سالی ۱۳۷۰ (۸۳۲) بوون که هه مو یان تیره باران کراون .

له سالی ۱۳۶۰ دا (۱۶۳) که س و له سالی ۱۳۶۲ (۱۶۰) که سی تریش ئیعدام کراوه که هه مو یان تاییه ت به ژنان و پیاوانی کورده ن .

ئێران و عێراق ۹۹ سال دراوسێیهتی و دوژمنایهتی

ئەکرەمی مێهرداد

بیگومان ئێران سەدان سال زیاتر پێش عێراق دەوڵەت و تەنانەت هەندیکجار ئیمپراتۆریای ناوچهیی و جیهانی بوو. بەلام عێراق ۹۹ ساله بۆته (یان کراوته) دەوڵەتی سەربهخۆ، واتە لە سالی ۱۹۲۱ بەریتانیای مەزنی ئەو سەردەمه له سێ ویلايهتی بهغداد و موصل و بەسره دەوڵەتیکیان دروستکرد بەناوی عێراق و هەر خۆشیان پاراستیان و دامودرگا و لەشکر و سەروەرییان بۆ دروستکرد. سالی ۱۹۲۱-۱۹۵۸ پەيوه ندى ئێوان ئێران و عێراق پەيوه ندى نۆستایهتی و هاوکارى بووه، چونکه هەردووکیان بەشیک بوون لە هەژمونی بەریتانیا و هاوپهیمانهکانی له خۆرهلاتی ناوین. لەو سەردەمه دا ئەم دوو دەوڵەته به چاودێری و لەژێر هەژمونی و بەرزه وەندى بهریتانیا چەند جار پەیمان و ریکه و تنى ناوچهییان کردوه و بەردەوام بەرزه وەندى و هەژمونی یهکیان پاراستوه. پەيمانی سەعد ئابادی (۱۹۲۷) ئێوان (تورکیا، عێراق، ئێران، ئەفغانستان) و به چاودێری و هەژمونی بەریتانیا یهکه مین پەيمانی ناوچهیی و درژیکراوهی هەژمونی بەریتانیا له خۆرهلاتی ناوهراست، پاشان پەيمانی بهغدادی سالی (۱۹۵۵) له ئێوان (تورکیا، عێراق، ئێران، ئەفغانستان و پاکستان) به چاودێری بەریتانیا و ئەمریکا دژی سۆقیهت و له پێناوی ریزه ندى ناوچهیی دهوڵەتانی هاوپهیمانی بهریتانیا بوو. بیگومان هەردوو پەيمانی سەعد ئاباد و بهغداد بۆ ئێران و عێراق و تورکیا به ندىکی تايبهتی تیدا بوو بۆ دژایهتی و سەرکوتی بزافی کوردایهتی لهو دهوڵەتانه دا. له دواى كوده تاي سالی ۱۹۵۸ عێراق و دەرچوونی عێراق له سنووری هەژمونی بەریتانیا یهکه مین کاری ئەوه بوو که پێشینیازی سۆقیهت له پەيمانی بهغداد بچیتە دەر وهه و به مەش له باری عه مه لیه وه ئەو پەيمانه هەلەوشایه وه و ئیدی دژایهتی و دوژمنایهتی ئێوان عێراق و ئێران دەستپێک کرد، یان چوه قونایهکی دیکه وه. بهریتانیا و ئەمریکا بۆ دژایهتی سەره لاندانی هەژمونی سۆقیهت له ناوچه یه دا پەيمانی بهغدادیان گۆری به پەيمانی سەنتۆ (پەيمانی ریکه و تنى ناوه ندى) وه کو به شیک له پەيمانی ناتۆ له خۆره لاتی ناوه راست له ئێوان (تورکیا، عێراق، ئێران، ئەفغانستان و پاکستان). له دواى سەره لاندانی ئیسلامی سالی ۱۹۷۹ و دامەزراندنی کۆماری ئیسلامی ئێران، یهکه مین کاری هااته دەر وه بوو له پەيمانی سەنتۆ و دەرچوونی ئێران بوو له هەژمونی ئەمریکی و رۆژئاوایی. که سۆقیهتیش هەر لهو ساله دا ئەفغانستانیان داگیر کرد و دهسه لاتیکی کۆمونیستی پاشکۆی خۆیان له وئ دانا، بیگومان ئەوانیش له پەيمانی سەنتۆ چونه دەر وه و به م شۆیه یه ئەم پەيمانه هەلەوه شیته وه و ئەم ناوچه یه له تورکیا وه به عێراق و ئێران وه هەتا پاکستان دەبیتە ناوچه یه کی پڕ له پشوی و ناژاوه و جەنگ و زۆرانبازی و ململانێ. گه و ره ترين و کاره ساترین رووداوی ئەم ناوچه یه جەنگی یه که م و دووه می کهندا بووه، یه که میان له ئێوان عێراق و ئێران و دووه میان له ئێوان عێراق و کویت و ولاتانی کهندا. ئەمهش وێرای سەره لاندان یان (سازدان و دروستکردنی) بزافه ئیسلامیه تووندر وه

۱. بەشی هەر زۆری شەقامی عێراقیان به سوننه و شیعیه کردۆته لایهنگری خۆیان و نه یاری حزبه شیعیه دهسه لاندارهکانی سالی ۲۰۰۲_۲۰۲۰. ۲. بیهێزکردن و بێ نهخش کردنی هه موو حزبه شیعیه نه ریهتەکان و که نار گرتیان. ۳. دابهشکردنی هیزهکانی حەشدی شەعبی بۆ زۆریهتی سەر بهر مەرجه عیهت و که ميه تی موالی بۆ ئێران و تەنان له دواى كۆژرانی قاسم سلیمانی و ئەبومه هدی موهه ندىس ئەو که مینه موالیهانی حەشدی شەعبی نهک تەنیا بیهێزکردن، به لکو په راوێزکردن و نایاسایی و تاوانبارکردن. ۴. هه مو ئەو کاندیدانهی که په سەندی حویه شیعیه کان بوون، به لام په سەندی مەرجه عیهت و ئەمریکا و شەقامی عێراقی نه بووت و شکستیان هینا و سەر نهجام کاندیدیک بووه یان (کرايه!) سه رۆک وه زریان که گۆچی سه وزی ئەمریکا و شەقام و مەرجه عیهتی شیعیه بۆ هه لکرا. ئەوه تهی عێراق له سالی ۱۹۲۱ کراوه ته دهوڵەت و له سنووری هەژمونی سێ بهر یه به ته واوی دژ یه که و تەنانەت دوژمندا بووه. سالی ۱۹۲۱_۱۹۵۸ عێراق و ئێران پیکه وه به شیک بوون له ناوچه ی بهرزه وەندى و هەژمونی بهریتانیا و ئەمه ریکا و هه ربۆیهش ئەو سەردەمه به سەردەمی زۆریی هاوکارى و هاوپهیمانی ئێوان ئەم دوو دهوڵەته دائه نرێ. له دواى نەمانی رژیی پاشایهتی و دروستبوونی کۆماری عێراق له سالی ۱۹۵۸ عێراق ئەکه ویتە ژێر ئەزمونی سۆقیهت و هه ول و پلانەکانی ئەمریکا بۆ شیواندن یان بیهێزکردنی عێراقی ژێر هەژمونی سۆقیهتی و به هاوکارىکردنی بزوتنه وهی چه کداری کورد و به هاوکارى ئێران و ئیسرائیل. له دواى جەنگی هه شت ساله ی ۱۹۸۰_۱۹۸۸ دیسان ئێران ئەبیتە پشت جەبه ی بزوتنه وهی چه کداری کوردستان و په ناگه ی حزبه شیعیه کانى عێراق له دژی دهسه لاتی به عس و سه دام. یه کی که له پرس و رووداوه سه رسامه کانى عێراق دهسه لاتی به عس بووه له سالی ۱۹۶۲_۱۹۶۸. ۱۹۶۸_۱۹۷۹. ۲۰۰۲ و به هه موو قونایه گانه یه وه که زۆرتین سوودیان له ئەمه ریکا له لایه که و سۆقیهت له لایه کی دیکه و له دهوڵەتانی عه ره بى له لایه نی سیه م کردوه و زۆریه شیان له دژی ئێران و له دژی بزافی چه کداری کوردستان به کاره یناوه. له تەمه نی ۹۹ ساله ی عێراق و ئێران پرسیکی گرتگان بۆ دەر نه که وئ، که ئەویش ئەه یه ئەم دوو دهوڵەته تەنیا کاتیک ئەتوانن دوو دراوسێی دۆست و هاوکارى بن که سه ربه هه ژمونی و بهرزه وەندى یه که تۆردوگای جیهانی بن و له گه ل دهوڵەتانی کهندا و تورکیا، وه کو سالی سەردەمی پەيمانی سەعد ئابادی ۱۹۲۷ و پەيمانی بهغدادی ۱۹۵۵. زه مینه و هۆکاری ئەم ئالۆزیهش له م په یوه ندىانه دا ئەگه پیته وه بۆ ئەم پرسانه:

۱. هەردووکیان دوو ولاتی گه وری ناوچه که ن و هیزو کاریگه رییان له سه ر ولاتانی دیکه هه یه.
۲. هەردووکیان دوو ولاتی نه وتی پله یه کی جیهانین، یان له ریزی ولاتانی پله یه کی نه وتین.
۳. هەردووکیان کاریگه رى راسته وخۆیان له سه ر ئارامی و ئاسایشی کهندا هه یه که کهنداویش دەر وازه ی دەر یایی هه موو ولاتانی ناوچه که یه.
۴. هه دوو لا دوو ولاتی ئیسلامی به هیزن و زۆرتین ژماره ی شیعیه دنیا لهو دوو ولاتەن و مەرجه عیهتی هه ریه که شیان خۆی به شایانی سه رکردایه تی شیعیه جیهانی ئەزانن و ئیجتهدای سیاسی و دینیشیان جیاوازه.
۵. هەردووکیان پیکهاته ی نه ته وا یه تیان نزیکه له یه که و کورد و عه ره ب و تورکمان و ئاشوری و مسیحی و شیعیه و سوننه شیان هه یه و دوو ولاتی

موزایکین له باری نه ته وا یه تیه وه، که ئەمهش وا دهکات هه میشه کیتسه ی ناسنامه و نه ژاده جیاوازه کانیان هه بیته، له هه مان کاتیشدا دهسه لاتی ئاینی و مەزه بى هه ریه که شیان له قونایه جیاوازه کاندای هه میشه مایه ی کیتسه و نا ئارامی و ئاسته نگ بووه. ۶. هەردووکیان دوو دهوڵەتی ناسراو به (نه ته وهی دهوڵەتن) واته هەردووکیان له پێشدا دهوڵەت بوون (ئێران دهوڵەتیکى کۆنى مێژوویى و عێراق دهوڵەتیکى نوێى دروستکراو) و ئینجا هه ولپانداوه نه ته وهی بۆ دروستبکەن و له رینگای دهسه لات و زالکردنی نه ته وهی سه رده سه وه (فارس و عه ره ب) و به هۆی توه نه ی نه ته وا یه تی نه ژاد و نه ته وه کانى دیکه زۆریان هه ولدا نه ته وه یان گه لی ئێرانی و عێراقی دروست بکەن سه ره پای زۆلم و زۆری نه ته وا یه تی و دیکتاتۆری دهسه لاته کان، به لام هه تا ئیستاش نه یان توه نیه گه لیکی هاوئا هه نگ و هاوبه رزه وەندى له کۆی نه ژاد و ئایین و نه ته وه کان دروست بکەن. ۷. دوژمنایه تی نه ریتی و مێژوویى ئێوان فارس و عه ره ب بیگومان هه رله سنووری ئێران و عێراق دهستی پیکردوه و هه ر ده بیته له و سنوورهش ریکه وتن و دانوستان و سازش بکریته بۆ کۆتایه یان به مێژووی کۆن و نوێی دژایه تی ئێوان عه ره ب و فارس، ده بیته دژایه تی مێژووی و کۆنى ئێوان سوننه و شیعیهش. هه موو ئەم هۆکارانه ی باس مان کردن ده بینه زه مینه ی ناخۆشى و نا کۆکی و هه ندیک دژایه تی و ته ماعی ئەو دوو دهوڵەته له یه که و ئەمانهش واده که ن که هه رگیز ئەم دوو دراوسێیه به تەنیا خۆیان نه توانن هاوکارى و هاوبه رزه وەند و دۆست بن، هه ر بۆیهش سه رده می زۆپینی هاوکارى و بهرزه وەندى ئێوانیان تەنیا سالی ۱۹۲۱_۱۹۵۸ بووه، ئەویش به هۆی دهسه لات و هەژمونی بهریتانیا و ئەمه ریکا بووه له رۆژه لاتی ناوه راست. به لام سه رده مه کانى دیکه هه میشه دراوسێیه تی ئێوان ئەم دوو دهوڵەته به نا ئارامی و ئاشووب و جەنگ و ته ماع و هەژمونی یه کیکیان له سه ر ئەوی تریان به ئاکام گه بيشتوه و زیان و خه ساره تی ئەم دوو دراوسێی دوژمنه. بیگومان زیاتر له ملیۆن کۆژا و سەدان ملیۆن و ملیار دۆلار زیانی هەردوو ولات بووه. ئیستاش عێراق و ئێران به هه ستیارتین ماوه ی ئێوانیان تیده پەین و ئەمه ریکا و مەرجه عیه تی شیعیه ی عێراق و دهوڵەتی ئیستای عێراق له ئیستادا له رهوشی هێرشدان و هێرشى سالی ۲۰۱۱_۲۰۱۹ ی ئێرانی له سه ر عێراق له پاشه كشه دایه و ئیستا زۆریه ی کارت و (مۆره کانى ئێرانی) له لاوازیدان و هه موو حزبه شیعیه نه ریه ته کان لاواز و په راوێزکراون، مەرجه عیه تی شیعیه به عه مه لی له بهر یه ئەمه ریکا و به ناو شەقامی عێراقدا یه و زۆریه نی هیزه کانى حەشدی شەعبی گه راونه ته وه لای مەرجه عیه ت و دهوڵەت و که مینه ی حەشدی موالی بۆ ئێران تووشی قه یران و لاوازی و تاوانبارکردن کراون و تەنانەت ئەمه ریکا به ئاشکرا لێیان دهاد و راویان ده ن و به نایاسایی ده یان ناسین. دیمه نی ئیستای عێراقی دروستبوونی ریزه بنديه که به سه رۆکایه تی ئەمه ریکا و پیکه اتوه له مەرجه عیه تی شیعیه و هه ر سێ سه رۆکایه تی عێراق و کورد و سوننه و شەقامی عه ره بى و به ئاشکراش دژایه تی له گه ل هه ژمونی و دهسه لاتی ئێرانی و هاوکارى و پاشکۆکانی. رۆژان و مانگه کانى ئاینده و واده ی هه لپژاردنی زوو وهختی ئاینده ی عێراق و ریزه بنديه سیاسیه کان زۆر شت دەر نه خات و ئاسۆی سه رده میکی نوێ له بهرزه وەندى ئەمه ریکا و هاوپه یمانه کانى له عێراقدا مسۆگه ره دکات!